

ת"פ 1957/09 - מ.י. פרקליטות מחוז ירושלים נגד יעקב קמינסקי

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 1957-09 מ.י. פרקליטות מחוז ירושלים נ' קמינסקי

בפני כב' השופטת אילתה זיסקינד

בעניין: מ.י. פרקליטות מחוז ירושלים
ע"י ב"כ עו"ד אביה גליקסברג
נגד
יעקב קמינסקי
ע"י ב"כ עו"ד לויט

המאשימה
הנאשם

הכרעת דין

כתב האישום

- ביום 28.9.04 נהרג מר ארקדי טריגובוב ז"ל (להלן: "המנוח"), צעיר כבן 19 שירה בעצמו בעת שעבד כמאבטח בחברת השמירה "יעד אבטחה", מנשק שקיבל מידי החברה. המנוח נמצא מוטל על גבו, כשבמצח בראשו על קו האמצע, פצע כניסת קליע (ר' ת/5-6).
- מוסכם על הצדדים שנקודת המוצא במקרה הנדון היא, כי המנוח נורה מירי עצמי ולאור הספק העולה מאופן מותו, הונח לטובת הנאשם כי שם קץ לנפשו, ולא מדובר בפליטת כדור מקרית.
- נגד הנאשם הוגש כתב אישום, המייחס לו **עבירה של גרם מוות ברשלנות**, לפי סעיף 304 לחוק העונשין, בכך שבמסגרת תפקידו כמאבטח בחברת השמירה "יעד אבטחה" (להלן: "החברה"), שעסקה במתן שירותי אבטחה לבניית "גדר הפרדה" באמצעות מאבטחים עובדי החברה, הוא היה אחראי על סידור העבודה של המאבטחים בגזרת הר-אדר, אותו היה מעביר למפקח המבצעי של החברה באזור ולמשרדי החברה, ועל קליטת עובדים חדשים בחברה, לרבות מילוי טפסים, הכוללים את פרטיהם האישיים ובכלל זה: מספר תעודת הזהות, תאריך לידה ופרטים אודות השירות הצבאי, ושליחתם למשרדי החברה, על מנת שיועברו למשרד הפנים לשם קבלת אישור לנשיאת נשק למועמד (להלן: "האישור").
- במהלך שנת 2004, במספר מועדים שונים, שיבץ הנאשם למשימות אבטחה עובדים שטרם התקבל לגביהם אישור לנשיאת נשק, ומסר להם נשק, בהנחיית מנהלי החברה זוהר שמחי (להלן: "שמחי") ושמואל צ'יפרוט (להלן: "צ'יפרוט") והמפקח המבצעי על האזור מטעם החברה, דימה טומנצ'ב (להלן: "טומנצ'ב"), אף שידע כי אינו רשאי לעשות כן על פי דין, וזאת נוכח מצוקת כוח אדם בגזרת הר אדר.
- במהלך חודש ספטמבר 2004, הציע לנאשם אחד המאבטחים האחרים בחברה להעסיק את המנוח, שהיה מכרו. הנאשם

שוחח עם המנוח בטלפון, העביר את פרטיו למשרדי החברה, ולאחר מכן ביקש ממנו להגיע לעבודה.

ביום 6.9.04 מילא מנכ"ל החברה, מר זהר שימחי, בקשה לאישור ממשרד הפנים, אך למרות שבו ביום התקבל פקס ממשרד הפנים, לפיו המנוח פסול מלהחזיק נשק, לא נעשה עם מידע זה מאום.

ביום 24.9.04 קיבל הנאשם את המנוח לעבודה בחברה, מילא בטופס את פרטיו כעובד ושלחם למשרד הפנים, בודעו כי למנוח לא מלאו 21 שנים, כי לא שירת בצבא, כי אינו רשאי להחזיק בנשק, ושאינן לגביו אישור משרד הפנים, ודיווח לדימה טומנצ'ב כי קיבל את המנוח לעבודה. כן הדריך את המנוח כיצד להפעיל נשק מסוג תמ"ק עוזי, מסר לו הוראות בטיחות, מסר לו נשק, ושיבץ אותו לעבודה, למרות שהנאשם לא היה מוסמך למסור נשק למנוח, אלא שמחי הוא המוסמך למסור כלי נשק למאבטחים.

ביום 28.9.04, במהלך עבודתו של המנוח כמאבטח, ירה המנוח בעצמו מתמ"ק העוזי שנמסר לו על ידי איש החברה, וכתוצאה מכך מת.

במעשיו המתוארים לעיל, גרם הנאשם ברשלנותו למותו של המנוח.

3. יצוין, כתב האישום בגין אותה עבירה הוגש גם נגד שמחי, צ'פרוט וטומנצ'ב בת.פ. 1598/07, בו זוכו השלושה מהמיוחס להם בהכרעת הדין שניתנה ע"י כב' השופט לירן ביום 26.6.12.

תשובת הנאשם לכתב האישום

4. הנאשם כפר במיוחס לו בכתב האישום, אישר כי במסגרת תפקידו גבה פרטים אישיים לרבות גיל העובדים, מילא טפסים ושלחם למשרד הפנים, היה אחראי על סידור העבודה, ושיבץ לעבודה עובדים שטרם נתקבל בעניינם אישור נשק, אולם טען כי עשה כן בהוראת הממונים עליו, שלא על רקע מצוקת כוח אדם בגזרה שבפיקוחו, בלי שידע כי הדבר מנוגד להוראות הדין, כן אישר כי הדריך את המנוח כיצד להפעיל נשק מסוג תמ"ק עוזי, העביר לו הוראות בטיחות בנשק ומסר לידו את הנשק. לדידו, הוא לא ידע שהמנוח מתחת לגיל 21, ושלא שירת בצבא ואינו רשאי להחזיק בנשק, והכחיש כי מסר לידו המנוח את הנשק ביום האירוע.

סלע המחלוקת

5. בחלקה הארי נסובה המחלוקת בין הצדדים על שאלת מעמדו של הנאשם בחברה. לשאלה זו חשיבות, שכן יש לה השלכה על מידת האחריות שיש ליחס לנאשם לאירוע נשוא כתב האישום. המאשימה טוענת, כי הנאשם היה בעל תפקיד רם בחברה, כזה שהקנה לו סמכויות אל מול יתר המאבטחים, כגיוס עובדים חדשים לחברה, חלוקת כלי הנשק, העברת הדרכות בטיחות ושיבוץ העובדים במשמרות העבודה. מנגד, הנאשם מגמד בגרסאותיו את מעמדו בחברה, תוך הצגתו כעושה דברו של המפקח המבצעי טומנצ'ב, הא ותו לא, בלי שהיה לנאשם שיקול דעת עצמאי. עפ"י גרסתו, שימש הנאשם כעובד אדמיניסטרטיבי, יד ימינו של מר טומנצ'ב, והגם שעסק בגיוס כוח אדם לחברה, התמצה תפקידו בליקוט פרטיו האישיים של המועמד, העברתם למזכירות החברה לשם הוצאת רישיון לנשק, ושיבוץ העובדים אותם אישר טומנצ'ב למשמרות האבטחה. בניגוד לטענת המאשימה, טוען הנאשם כי לא היה ממלא מקומו של אחראי הנשק בחברה.
6. הנאשם טוען, כי פעל בתוך מערכת כאוטית, בה התירו מנהליה, שמחי וצ'פרוט, לעובדים לעבוד 3 משמרות רצופות, הורו לשבץ לעבודה שומרים שטרם קיבלו אישור לנשיאת נשק ממשרד הפנים, הנפיקו משכורות פיקטיביות לעובדי החברה והותירו כלי נשק בלתי מפוקחים בשטח. לפיכך, ליקויים, ככל שהיו, בתפקודו של הנאשם במסגרת תפקידו, הינם פועל יוצא של מדיניות מתירנית שהנחילו מנהלי החברה.
7. עוד טוען הנאשם כי שיבץ את המנוח לעבודה בהוראת טומנצ'ב ביום 24.9.04, ובהוראתו גם הדריך את המנוח כיצד להפעיל נשק מסוג תמ"ק עוזי, מסר את הנשק למנוח והציבו בעמדה, אך לא ידע, וגם לא יכול היה לדעת, על הודעת הסירוב ממשרד הפנים, שפסלה את המנוח מלשאת רישיון נשק, שכן הודעת הסירוב, הגם שהובאה לעיון מנהלי החברה, לא הובאה לעיונו. לפיכך, בראי המדיניות הנוהגת בחברה, לפיה עובדים שובצו בפועל לעבודה בטרם נתקבל אישור בעניינם, ובאין הודעה סותרת ממנהלי החברה, יכול היה הנאשם להניח, כי רישיון הנשק למנוח התקבל, ולכן לשבצו לעבודה.

הפן העובדתי

בעלי התפקידים הרלבנטיים בחברה

8. החברה ספקה שירותי אבטחה במהלך בניית גדר הפרדה במעלה החמישה. כתב האישום נסב על הנעשה בגזרת הר-הדר, כשתחום אחריותה של החברה חלש גם על גזרות נוספות, ופעלו בה ארבע דמויות מרכזיות:
מר זוהר שמחי היה במועדים הרלוונטיים לכתב האישום **מנהל החברה** ובעל מניות ושימש **כמנהל מפעל ראוי** בחברה, מכוח רישיון מיוחד להחזקת כלי ירייה שקיבל ממשד הפנים (תצהיר שמחי- נ/28).
מר שמואל צ'פרוט - שימש **כסמנכ"ל תפעול בחברה**, והיה אחראי על הפעילות הלוגיסטית בה, לרבות עבודה מול המפקחים באתרי החברה, ובכלל זה האתר בהר אדר (נ/28, ס' 7).
מר דימיטרי טומנצ'ב - שימש במועדים הרלוונטיים **כמפקח מבצעי בשטח על האבטחה** במהלך עבודות בניית גדר הפרדה בגזרת מעלה החמישה, וכמאבטח בחברה (תצהיר טומנצ'ב- נ/35). הוא והנאשם תפקדו בצוותא חדא בשטח, ובמסגרת תפקידו היה אחראי על ההיבטים המבצעיים של עבודת האבטחה, כגון פיזור המאבטחים בעמדות, ופיקוח על האבטחה (תצהיר שמחי- נ/28, ס' 5).
הגב' טטיאנה חפץ (להלן: "**טטיאנה**") פקידה בחברה שהיתה באינטראקציה שוטפת עם המנהלים והמפקחים בשטח, אחראית על הקלדת נתוני העובדים, שעות העבודה, העברת בקשות אישורי נשק למשרד הפנים, מתן הודעה למפקחים על קבל רישיונות נשק ותיוק מסמכים (ר' נ/13 ש' 3-5; עדות טטיאנה, עמ' 24 ש' 17-20 לפרו'), וכיהנה בתפקידה משך כ-10 חודשים עד למקרה הטרגי נשוא כתב האישום.
תפקיד הנאשם בחברה
9. למהות תפקידו של הנאשם בחברה חשיבות מרכזית, לאור טענת הגנתו אודות נחיתותו המעמדית בחברה, שאין בה כדי להשית עליו אחריות לנעשה בה, ולאופן התנהלותה.
10. את דרכו בחברה החל הנאשם באמצע חודש יוני 2004, אליה הגיע לאור היכרות קודמת עם טומנצ'ב ואחרים, במסגרת עבודתם המשותפת בשטח אחר. תחילה שימש הנאשם כמאבטח מן המניין, אולם במרוצת הזמן נוספו לו סמכויות נוספות, והוא החל לנהל יומן מעקב לכלי הנשק וערך סידור יום למאבטחים.
11. לדידו, הוא היה אחראי על הפן האדמיניסטרטיבי לצידו של טומנצ'ב, ובשלהי אוגוסט 2004 עלתה כוונה מצד צ'פרוט לשבצו כממלא מקום מנהל מפעל ראוי, קרי כאחראי כלי הנשק בחברה, ובכלל זה הנפקת רישיונות, ברם כוונה זו לא מומשה, והוא נמנע מהשתתפות בהדרכה במשרד הפנים, כמתחייב, כיוון, שלדידו, לא רצה להמשיך את דרכו בחברה (עמ' 59, ש' 24-27, 32-33 לפרו').
12. את מהות תפקידו בחברה, תיאר הנאשם במסגרת בהודעתו במשטרה, ככפוף לאישור והוראת דימה טומנצ'ב:
"... שבמסגרת תפקידי אני עושה סידור עבודה ולאחר שאני עושה את הסידור אני מביא אותו לאישור דימיטרי טומנסקי (צ"ל טומנצ'ב- א.ז.), "דימה", והוא מאשר את הסידור וכך גם לגבי עובדים חדשים שאני או עובדים אחרים מביאים. דימה הוא זה שמכניס אותם לעבודה מאשר לתת להם נשק ואני גם זה שמעביר (צ"ל מעביר- א.ז.) מסרים בין העובדים במהלך העבודה ולקראת נסיע (צ"ל נסיעה- א.ז.) לעבודה, על פי דעתו והוראתו של דימה, אני גם שימשתי כפקיד ששלך (צ"ל שלח- א.ז.) מסמכים שהתבקשתי לשלוח על פי צופרוט..."

ראה: ת/2, ש' 2-6.

קרי, הנאשם מייחס לתפקידו מימד של זוטרי עובד הסר למרות האחר, הא ותו לא.

13. מי שהיה אמון ואחראי, לשיטתו, על הטיפול בכלי הנשק, לרבות העברתם ממאבטח אחד לאחר בתום משמרת, היה צ'פרוט, ששימש כסמנכ"ל תפעול, היה מבצע הדרכות, פוקד את השטח מידי שבועיים, מחלק תעודות הרשאה לנשיאת נשק, והיה נוכח בחילופי כלי הנשק בין המאבטחים בתום משמרת, דהיינו כשמאבטח שסיים משמרת העביר את נשקו למאבטח ששובץ למשמרת הבאה (ראה עמ' 60 ש' 28-33, עמ' 61, ש' 1 לפרו'). הנאשם התנער מכל ניסיון לייחס לעצמו אחריות לעניין כלי הנשק, לרבות הנפקת הרישיונות ומעקב אחריהם וטען: "**אין לי תפקיד כזה מעולם לא שלחתי מיוזמתי טפסים להנפקת רשיות (צ"ל רישיונות- א.ז.) ולגבי המעקב אחראי מי שחתום עליהם וזה ציפרוט**

(ראה ת/1, ש' 15-16).

ובהמשך אמר: **"אני לא משמש כנשק אני לא חתום על נשקים מי שאחראי זה נראה לי זוהר או ציפרוט"** (ראה ת/1, ש' 25-26). ניסיון הרחקתו מכלי הנשק כה נוקב, עד כי ניסה לטפול את האחריות לבדיקת הרישיונות על המאבטח יבגני טאובין (ראה ת/1, ש' 35-36).

14. יחד עם זאת, מעדות הנאשם בבית המשפט עולה, כי הוא היה אחראי על חלוקת כלי נשק ונהג להחתים את העובדים עליהם: **"כן ניהלתי יומן מעקב יום, וניסיתי להקפיד שאנשים יחתמו על נשקים בשביל למנוע זליגת נשקים מהאתר, כי היה איזשהו פסול בפיקוח, כך הרגשתי"** (ראה עמ' 71, ש' 19-20 לפרו'), ועשה זאת לשיטתו, לא מתוקף תפקידו, כי אם בשל תחושת האחריות שחש, נוכח האנדרלמוסיה ששררה בחברה (ראה עמ' 71, ש' 21-22 לפרו').

15. הנאשם העיד כי במסגרת הליך קליטתו לחברה, קיבל לידו הנאשם נשק על אתר, החל לעבוד, ורק לאחר כמה שבועות מיום תחילת עבודתו, נשלח למטווח ירי. לאחר מכן הגיע צ'יפרוט לשטח, חילק את אישורי ההרשאה לנשק (ראה עדות הנאשם עמ' 58 ש' 22-24 לפרו'), ואת רישיון הנשק שלו קיבל הנאשם ביום 11.7.04, כחודש לאחר שהחל לעבוד (ראה נ/22), כחלק ממדיניות החברה, לפיה מאבטחים החלו לעבוד בטרם הונפקו בעניינם אישורי נשק ובטרם השתתפתם במטווח. בהתאם למדיניות זו, הנחה הנאשם את העובדים לומר, במידה וישאלו, כי אישורי הנשק שלהם מצויים במשרד הראשי, הגם שטרם הונפקו להם אישורי נשק, זאת בידיעתו ובהוראתו של טומנצ'ב, שהתיר לו להעסיק עד שני עובדים ללא רישיון נשק במשמרת (ראה עמ' 72, ש' 12-18 לפרו').

16. אשר למהות תפקיד הנאשם, העידה הפקידה טטיאנה, כי הנאשם שימש כמפקח בשטח יחד עם טומנצ'ב, השניים היו כפופים לצ'יפרוט (שמעליו היה שמחי), והדגישה כי אינה יודעת אם הנאשם היה נחות בדרגתו מטומנצ'ב, או שמא שניהם היו באותה רמת אחריות. לדבריה, הנאשם היה אחראי על העברת נתונים על שעות עבודת המאבטחים, תפקיד שהיה שמור לכתחילה לטומנצ'ב, עד שהואצל במלואו לנאשם (עמ' 28, ש' 23-30).

17. ואולם, מעדויות התביעה עולה, כי לנאשם היו סמכויות רחבות מאלו שהוא מייחס לעצמו, ובפועל, הוא זה שגייס עובדים לחברה, כפי שהעיד המאבטח ואדים בלמן (להלן: **"בלמן"**), כי הנאשם פנה אליו, הציע לו להתחיל לעבוד בחברה לאחר שהשתחרר מצה"ל, נתן לו את הנשק במשמרת השניה (ראה עמ' 19 ש' 11 לפרו') והורה לו לומר כי הרישיון נמצא בחברה (ראה עמ' 19 ש' 18-19 לפרו'). כן העיד כי הנאשם הוא שטיפל בשיבוצים ובהליך הגיוס, כשהמגע עם דימה היה חזותי בלבד (עדות בלמן, עמ' 23, ש' 20-23 לפרו').

והנה כי כן, יום בלבד לאחר שפנה אליו הנאשם, וכשבוע עובר לאירוע נשוא כתב האישום, החל בלמן את עבודתו בפועל - **בלא כל פרוצדורה שקדמה להעסקתו, לרבות אי בדיקת הרשאה לנשיאת נשק**. רק ביום בו החל בלמן לעבוד, ביקש ממנו הנאשם להעביר לו צילום ת.ז. ותעודת שחרור משירות צבאי (ר' עדות בלמן, עמ' 18, ש' 23-32 לפרו'), תוך שאמר לו שקבלת הרישיון תהא אוטומטית (עמ' 19, ש' 4-5 לפרו'), ותוך הנחייתו כי **באם יישאל היכן רישיון הנשק שלו, ישיב כי הרישיון נמצא בחברה** (עמ' 19, ש' 18-21 לפרו'). עוד העיד בלמן, כי במשמרתו השנייה בעבודה, היה זה הנאשם שמסר לידו את הנשק, הגם שידע כי אין ברשות בלמן אישור נשק (עמ' 19, ש' 10-11 לפרו').

18. גם עד התביעה, המאבטח דניס פייגין (להלן: **"פייגין"**), העיד כי מי שטיפל והיה אחראי על הליך גיוסו היה הנאשם, כשאת אישור הנשק ממשרד הפנים קיבל לאחר שבוע לערך מהיום בו החל את עבודתו בפועל (עמ' 36, ש' 16-21 לפרו'). היה זה הנאשם שאישר את התחלת עבודתו עובר לקבלת האישור (עמ' 36, ש' 31-37, עמ' 37, ש' 9), והנאשם גם החתימו על קבלת הנשק (עמ' 36, ש' 14-15 לפרו').

19. העד דניס פוליאקוב (להלן: **"פוליאקוב"**), ששימש כמאבטח בחברה והחל בה את עבודתו כשלושה חודשים עובר למקרה נשוא אישום זה, במהלך חודש מאי 2004 (ראה עמ' 45, ש' 25-26 לפרו'), העיד כי פנה לנאשם על מנת שיבחן את אפשרות העסקת המנוח, שכן הנאשם **"הגדיל ראש, וזה עזר. אם זה היה דרך יעקב, זה היה מתקבל"** (ראה עמ' 50 ש' 31 לפרו'), ובאשר למהות תפקידו של הנאשם, העיד כי הנאשם היה אחראי על מספר תפקידים שכללו חלוקת משמרות העבודה וחלוקת הנשק למי שקיבל רישיון:

"ש. מה היה תפקידו של יעקב בחברה"

ת. מספר תפקידים. כל הנושא של משמרות, מי עובד מתי, בשלב מסוים גם נושא של נשקים, לכל אחד לא היה נשק אישי, אלא שני משמרות של בוקר ושל לילה. לכל נשק היו שני אנשים שהיו מתחלפים ולוקחים את אותו הנשק בהחלפת משמרת. תפקידו היה לראות שאותו נשק מגיע לבן אדם הנכון. היינו שלכל נשק היו שני אישורי נשק, והוא היה דואג לכך שהבן אדם מקבל את הנשק שרשום ברישיון. הוא היה עושה את זה, למיטב ידיעתי, אני לא הייתי נכנס לזה, בהתחלה אני זוכר שהייתה רשימה וכך הוא היה מחלק. לפי הרשימה שהייתה.

ש. מי היה מחתים את העובדים על הנשקים שהם קבלו?
ת. גם יעקב"

(ההדגשות שלי א.ז.)

- ראה: עמ' 44, ש' 17-25 לפרו'.
מעדותו עולה, כי הנאשם היה מופקד על הליך קליטת עובדים חדשים לחברה (ראה עמ' 45, ש' 2-11 לפרו'), לרבות גיוס פוליאקוב, שהעיד כי החל את עבודתו לאחר שכבר קיבל את רישיון הנשק, בניגוד לתעודת ההרשאה לשאת נשק, הנושאת תאריך 21.7.04 (ראה עמ' 43, ש' 19-23 לפרו'). הנאשם אף ביקש את העובדים להפנות אליו מועמדים פוטנציאליים המעוניינים לעבוד בחברה (ראה עמ' 45, ש' 19-20 לפרו').
20. גם טטיאנה העידה כי בנוסף לדיווחי הנאשם על שעות עבודת המאבטחים בשטח, הוא היה ממלא את פרטי המועמדים בטפסי 101 שהיה מקבלם לעבודה (ראה עמ' 24 ש' 18-19 לפרו'), גיוס אנשים לעבודה (הודעתה במסמך נ/12 עמ' 2 ש' 2-3), היה אחראי על הניירת ומשאבי אנוש בשטח (עמ' 24 ש' 23-24 לפרו'), והחליף בהדרגתיות את דימה (עמ' 28 ש' 24-26 לפרו').
21. גם עדי ההגנה הציגו בעדותם תמונה קוהרנטית דומה באשר לתפקיד הנאשם בחברה. כך, עד ההגנה טאובין יבגני (להלן: "יבגני") העיד כי היה זה תפקיד הנאשם לחלק כלי נשק ולהחתיים עליהם מאבטחים (ראה עמ' 82, ש' 32- עמ' 83, ש' 2 לפרו').
22. עד ההגנה, סרגי גבוזדצקי, העיד כי הנאשם חיפש לעצמו תפקידים נוספים ושימש בין היתר כתצפיתן. (ראה עמ' 118 ש' 14 לפרו'), בפרקי זמן מסוימים הוא החליף את דימה (ראה עמ' 119 ש' 25-26 לפרו'), ולעיתים הושוו סמכויותיו לסמכויות דימה: "פעם אחת דימיטרי הגיע ואמר שעכשיו יעקב מחליף אותו ורושם משמרות" (ראה עמ' 118 ש' 15-16 לפרו').
23. עד ההגנה דימיטרי גולדשמידט העיד על אופן קבלתו לעבודה, לאחר שיצר קשר טלפוני עם הנאשם, הנאשם הוא שערך עמו ראיון (ראה עמ' 120 ש' 16-17 לפרו'), והנאשם ידע על המתרחש, לרבות מצבת העובדים (ראה עמ' 125 ש' 32 לפרו').
24. גם מעדות צ'יפרוט, עולה כי לנאשם היה תפקיד החורג מתפקיד מנהלי גרידא. כך, הנאשם היה אחראי, יחד עם טומנצ'ב, על הליך קליטתם של עובדים חדשים, בהתאם לקריטריונים קבועים (ראה עמ' 138 ש' 23-27 לפרו'), תחילה, שימש הנאשם כעוזרו המנהלי של טומנצ'ב, ואולם בהמשך, במהלך החודש שקדם לאירוע, הוא הופקד על כל הקשור בנשק, כקצין נשק (ראה עמ' 137, ש' 26-30 לפרו'), לאחר שקיבל אישור הסמכה לכך ממושרד הפנים (ראה עמ' 140, ש' 30-32 לפרו') ודוק - ציפרוט הטעים כי אישור ההסמכה בעניינו של הנאשם התקבל, משום שהנאשם הוכשר כבר לתפקיד, והגב' לאה בן נון ממושרד הפנים, אישרה את הסמכתו (ראה עמ' 141, ש' 22-24; 30-31 לפרו'), כמנהל מפעל ראוי (עמ' 142 ש' 33 לפרו').
25. מעדותו של שמחי עולה כי, הנאשם קיבל את הרישיון כממלא מקום מפעל ראוי והחל לכהן בתפקיד זה החל מיום 13-14.9.04 (ראה עמ' 88, ש' 12-14; 29-30 לפרו'), כשבעל רישיון מיוחד מפעל ראוי, הוא אמון ואחראי על הניהול, הארגון והשליטה על כלי הירייה שבחברה, וניתן לו שיקול הדעת לקבוע מי מעובדי המפעל יישא נשק כזה או אחר,

בהתאם להוראת סעיף 10(ב) לחוק כלי היריה, תש"ט-1949, הקובע לאמור:

"בעל רשיון מיוחד כאמור רשאי, אם היה הדבר דרוש לפי דעתו להגנת הנפש או רכוש המפעל או התחבורה עם המפעל, להרשות, בתנאים ובהגבלות שיראה לקבוע, אדם מעובדי המפעל לשאת בתחום שהוגדר ברשיון, או בשעת אימונים שיתקיימו במקום ובתנאים שקבעה הרשות המוסמכת מטעמי בטיחות, את כלי היריה שעליו ניתן הרשיון; ובלבד שהאדם האמור אושר לכך תחילה על ידי מפקח המשטרה המחוזי או נציגו ברשימה הכוללת את שמו או באופן אישי או בכל דרך אחרת".

(ההדגשות שלי - א.ז.)

26. הנאשם הכחיש כי החל באופן רשמי למלא את התפקיד שיועד לו בחברה כמ"מ מנהל מפעל ראוי, וטען כי טרם קיבל

תדרוך בנוגע לכך (ראה ת/1 ש' 9-10; ת/2 ש' 38-44; 70-73). ואולם, אין חולק כי הוא יועד לשמש כממלא מקום מנהל מפעל ראוי, כמחליפו של שמחי, וכיהן בתפקיד זה בפועל, עפ"י דברי לאה בן נון ממשד הפנים, בהודעתה במשטרה - ת/7, והיה בעל רשיון מיוחד ממשד הפנים כ"אחראי מפעל ראוי", והיחידי שהיה רשאי להנפיק רישיונות ותעודות הרשאה לעובדים שקיבלו אישור ממשד הפנים (הודעת לאה בן נון- ת/7 עמ' 2 ש' 19-25). הבקשה למינוי הנאשם כאחראי על כלי היריה נשלחה למשרד הפנים ביום 29.8.04 (נ/31), טופס הבקשה מולא ביום 30.8.04 (נ/29), ביום 7.9.04 ביקש משרד הפנים מהמשטרה לאשר את הנאשם כאחראי נוסף, וביום 20.9.04 המליצה משטרת ישראל לאשרו כאחראי חדר נשק בחברה (נ/29). גם בן נון הבהירה בהודעתה במשטרה, כי הייתה אמורה להנפיק לנאשם את אישור מינויו כממלא מקום, אלא שהליך הנפקת האישור הופסק בעטיו של האירוע הטראגי, ובסופו של יום לא הונפק האישור (ראה ת/7 עמ' 3 ש' 9-10), כך שמבחינת משרד הפנים, שמחי הוא האחראי בחברה והוא המכהן הבלבדי כמנהל מפעל ראוי (ת/7 ש' 11-17), ומפאת קטיעת הליך הנפקת האישור באיבו, לא נטל הנאשם חלק בהליך הכשרתו לתפקיד על ידי מפקח במשרד הפנים, שרק לאחריו יכול היה להתחיל ולמלא את התפקיד בפועל (ראה ת/7 ש' 17-21).

27. לעניין זה, אמר צ'יפרוט, כי שבועיים עובר לאירוע הוא ישב עם הנאשם והעביר לו את "כל נושא מנהל מפעל ראוי

עם כל האפיונים וכל החוקים שאמורים לעמוד בהם וכן חוברת מסודרת של מסרד (צ"ל משרד- א.ז.) הפנים בה מפורטים תפקידי אחראי הנשק (ראה הודעת צ'יפרוט מיום 28.9.04, נ/39 ש' 12-13), וזאת, חרף טענת צ'יפרוט כי אינו מתעסק עם הנשק ולא שימש כמנהל מפעל ראוי, כיוון שלא עמד בקריטריונים הדרושים לתפקיד. יש לתמוה, אם כן, מדוע בחר צ'יפרוט להנחיל את רזי התפקיד לנאשם, בעוד הבחירה המתבקשת לכך הינה שמחי, שכהן בפועל בתפקיד שיועד לנאשם כממלא מקום. הדברים אמורים ביתר שאת, שכן צ'יפרוט מעיד על עצמו, כי לא התעסק כלל בכלי הנשק (ראה עמ' 145, ש' 14-15 לפרו'). ואציין כי אין בהדרכה זו, ככל שהתקיימה, כדי לאיין את דרישת משרד הפנים לקיום הדרכה מטעם המשרד עצמו.

28. גם עד ההגנה שמחי העיד על תחומי אחריותו של הנאשם מכוח תפקידו בחברה:

"... כאשר באתר הספציפי הזה היה עוד בעל תפקיד שהוא יעקב קמינסקי, שהיה אחראי על סידור העבודה, ועל עבודת ניירת למול המשרד, והיה צריך לוודא החלפת משמרת והחלפת נשקים"

ראה: עדות שמחי, עמ' 85, ש' 1-3 לפרו'.

וזאת מכח הסמכויות שהקנו לנאשם הרישיונות שהחזיק, ובכללם: רישיון מפקח מטווחים, רישיון מארגן שמירה ורישיון ממלא מקום מנהל מפעל ראוי, אותו קיבל בסמוך לאירוע (עמ' 85, ש' 5-7; ש' 32- עמ' 86, ש' 2), ומכוח תפקידו היה הנאשם בקשר רצוף ויומיומי עם המשרד (עמ' 90, ש' 22-23).

29. מהאמור לעיל עולה התמונה והמסקנה הבאה: הנאשם לא הוכשר בפועל לתפקיד ממלא מקום מפעל ראוי, שכן לא

עבר הדרכה על-ידי משרד הפנים ולא הוצא לו אישור לכך, ולעניין זה- ר' גם ת/8- מכתבה של לאה בן נון מיום 13.12.07 לפיו אין הנאשם יכול לשמש כממלא מקום לאחראי נשק, שכן ההליך בעניינו טרם נסתיים. דה פקטו- הנאשם היה אחראי על חלוקת כלי נשק, ומסרם בפועל לידי מאבטחים עוד בטרם הוסמך, לשיטת שמחי וצ'יפרוט כממלא מקום, בידיעתם ובהרשאתם, כשבפועל הוא ביצע תפקידים שיוחדו למנהל המפעל הראוי- שמחי- אף בטרם הוגשה הבקשה למנותו כממלא מקום מנהל מפעל ראוי.

30. גם מעדות טומנצ'ב, עולה כי הנאשם היה אחראי על הליך גיוס העובדים לחברה (עמ' 93, ש' 5 לפרו'), ואילו

עמוד 6

טומנצוב היה מפקח מבחינה מבצעית בלבד בשטח, מי מהמאבטחים ישובץ לעבודה בפועל, ועל כשירות המאבטח לבצע את המוטל עליו כדבעי, בהתאם לקריטריונים של משרד הביטחון (למשל, שהמאבטח ערני ונושא את הציוד המתאים), זאת מכח תפקידו כמפקח מבצעי (ראה עמ' 94 ש' 32-21 ועמ' 99, ש' 6-4 לפרו'). ויצוין כי בעדותו ניסה טומנצוב לבדל את תפקידו מזה של הנאשם, ולהרחיק עצמו מכל הקשור לאינטראקציה מול המאבטחים, שלשיטתו הייתה שמורה, לנאשם גרידא:

"ש. עד ה- 14.9, מי היה אחראי על סידורים, הבאת עובדים?

ת. יעקב, הוא קיבל אישורים ממשרד הפנים.

ש. ועד ה- 14.9, עזרת לו עם אנשים שבאו לעבודה. מי בא לעבודה, למי מגישים את הבקשות לרשיון?

ת. לא התעסקתי בזה אלא רק מבחינה מבצעית.

ש. עד ה- 14.9 מי התעסק עם העובדים?

ת. יעקב.

ש. ואתה יחד איתו?

ת. לא.

ש. אפילו לא עזרת לו?

ת. אולי עזרתי לו באנשים שאני מכיר, שהיו פונים אליי והפניתי אותם אליו"

ראה: עמ' 101, ש' 13-3 לפרו'.

ואולם, מהראיות נהיר כי טומנצ'ב תפקד כמפקח לכל דבר וענין, הייתה לו אינטראקציה ממשית וישירה עם העובדים גם בשטח, והוא עצמו אישר, כי עובר ליום 14.9.04 בו לטענתו הוסמך הנאשם לשמש כממלא מקום מפעל ראוי (ראה הודעת טומנצ'ב במשטרה מיום 31.10.04, בנספחי נ/35 ש' 74), בטרם מונה הנאשם לתפקיד, שם טומנצוב ליבו לאנשים שגייס הנאשם לחברה (שם, בש' 18), קרי טומנצ'ב שימש כמפקח על עבודת הנאשם. יצוין בהקשר זה, כי תפקידו של טומנצ'ב נחוה גם בעיני עובדי חברה אחרים, כתפקיד בכיר יותר משל הנאשם, עובדה השומטת את הקרקע תחת ניסיון טומנצ'ב לצמצם את אוטוריטת סמכויותיו אל מול סמכויות הנאשם, ולמקדן בפן המבצעי בלבד, באופן המרחיקו מליבת האירוע ומשרשרת הפעולות שקדמו לו (ראה למשל עדות עדי התביעה **בלמן**, בעמ' 22 ש' 20-19 לפרו'; **פייגין**, בעמ' 36 ש' 29-28 לפרו'; ו**פוליאקוב**, בעמ' 54 ש' 15-13 לפרו'). לכך יש להוסיף, כי גם אף בעדותו בבית המשפט נקט טומנצ'ב במגמה מתחמקת, שתכליתה להרחיקו מליבת העשייה, והכחיש שאמר כי בעת שהות הנאשם בחופשה, הוא היה אחראי בעצמו על בדיקת כלי הנשק ופריקתם (ר' הודעת טומנצ'ב מיום 27.9.04, בנספחי נ/35, ש' 12-11 מול עדותו בבית המשפט בעמ' 97 ש' 13-10 לפרו'), בתואנה כי השוטר שחקרו איים עליו. כך עדותו המתחמקת, הביאה בסופו של יום, להכרזת טומנצ'ב כעד עוין (ר' עמ' 98, ש' 28 לפרו').

31. עד ההגנה, אלכס למפר (להלן: "**למפר**"), שעבד כשומר על הטרקטורים, מציין בעדותו, כי היה זה דווקא טומנצ'ב האחראי מאבטחים, והוא שנתן לו את הנשק ביומו הראשון לעבודה (ראה עמ' 106 ש' 26 עד עמ' 27 ש' 2 לפרו'), והטעים בעדותו במספר הזדמנויות, כי טומנצ'ב היה אחראי על כל אשר התרחש בשטח, וכי בלעדיו "**לא היינו עושים צעד**" (ראה למשל עמ' 108 ש' 16; עמ' 9-1, ש' 31, 33; עמ' 110, ש' 5; עמ' 111, ש' 18 ועמ' 112, ש' 32-33 לפרו'). מאידך, ניסה למפר להרחיק את הנאשם מליבת העשייה מול המאבטחים, גם מתפקידים שאין מחלוקת כי הנאשם ביצעם בפועל:

"ש. יעקב היה משבץ משמרות, נכון?

ת. לא, יחד עם דימה. מה שדימה אמר הוא עשה."

ראה: עמ' 112, ש' 15-14 לפרו'.

וכן:

"ש. הרבה מהעובדים הגיעו דרך יעקב, נכון?

ת. אני לא יודע. אני יודע שהרבה אנשים הגיעו דרך דימה."

ראה: שם, ש' 18-19 לפרו'.

וכן:

"ש. אתה יודע מי היה מעביר את כל הניירות והמסמכים למשרד? מי היה בקשר טלפוני עם המשרד כל היום?"

ת. דימה.

ש. אתה בטוח במה שענית עכשיו?

בטוח, דימה היה."

ראה: שם, ש' 24-28 לפרו'.

ואולם, חרף האמור, בהמשך עדותו מאשר למפר, כי הנאשם היה מחלק כלי נשק בלי לקבל הוראה מטומנצ'ב (ראה עמ' 113, ש' 12-13 לפרו'), וגם היה בודק את רישיונות הנשק (ראה עמ' 115, ש' 20-22 לפרו'). דומה, כי כל עדותו של למפר נועדה להטעים כי האחריות על הנעשה בשטח רבצה לפתחו של טומנצ'ב, בעוד הנאשם היה אך עבדו הנאמן, שהיה תלוי באישורו של טומנצ'ב בכל צעד ושעל שביצע, אך לאור האמור, התרשמתי כי עדות למפר מגמתית, ונועדה להשחיר את פני טומנצ'ב, ולהאיר באור חיובי את הנאשם. כך, מציין למפר כי התריע בפני טומנצ'ב, שהבחין כי המנוח אינו יודע לעשות שימוש נכון בנשק, וטומנצ'ב השיבו כי: **"הכל בסדר"** (ראה עמ' 109, ש' 15-16, 20-22 לפרו'). כן ציין למפר, כי העובדים נאלצו לשלם לטומנצ'ב בשוחד בסך 250 ש"ח, על מנת שיקצה עבורם מקום שמירה טוב (עם רכב/מתחת לעץ) וטומנצ'ב מכר לעובדים סולר (ראה עמ' 111, ש' 4-5; עמ' 114, ש' 28 לפרו') והשווה לעדות גולדשמיט, לפיה היה טומנצ'ב גונב סולר (ראה עמ' 123, ש' 24-26 לפרו'). כמו"כ למפר העיד כי מחד, כולם ידעו על התשלומים שהועברו לטומנצ'ב, ומאידך פקפק במודעות הנאשם לכך (ראה עמ' 113, ש' 30-31; עמ' 114, ש' 1-4 לפרו'). יצוין בנקודה זו, כי עד ההגנה גבוזדקי סרגיי (להלן: **סרגיי**), השיב בתשובה לשאלה בחקירה ראשית, כי מדובר בתשלום שנגבה ממאבטחים מבוגרים בלבד עבור שיבוצם במשמרות כפולות (ראה עמ' 119, ש' 2-5 לפרו'), טענה שאינה עולה בקנה אחד עם טענות למפר בנושא השוחד. לפי עדות עד ההגנה, דימיטרי גולדשמיט (להלן: **גולדשמיט**), דובר היה בשוחד לשם שיבוץ לעבודה בסוף השבוע, או אז השכר גבוה יותר (ראה עמ' 121, ש' 10-17; עמ' 123, ש' 15-16 לפרו'), ומנגד, העיד כי כשהגיע הנאשם, הוא החל לעשות סדר בשטח, לרבות בדיקת כלי הנשק ומסמכי המטווחים (ראה עמ' 115, ש' 1-14 לפרו'), בניגוד לטטיאנה, שהעידה כי אי-הסדרים יוחדו דווקא לעבודת הנאשם, שהייתה מבולבלת ומפוזרת יותר מזו של מפקחים אחרים. לאור עדותו המגמתית של למפר שהייתה מבולבלת (ראה הערה בעמ' 16 ש' 1) ולפרקים חסרת היגיון, כשחלקה הארי מופרך לחלוטין, איני נותנת אמון ומשקל של ממש לדבריו, ואיני מקבלת אותם.

32. גזירה שווה יש לגזור מעדות עד ההגנה סרגיי, שגם בה בולט הניסיון להטעים את נחיתות תפקידו של הנאשם בחברה, ומנגד להאדיר את פועלו של טומנצ'ב, וכלשונו:

"אצל דימיטרי כן היו תפקידים, ויעקב סתם היה מחפש כל הזמן מחפש תפקיד בשביל עצמו. יום אחד

הוא תצפיתן. יום אחד הוא עוד משהו. אני זוכר שפעם אחת דימיטרי הגיע ואמר שעכשיו יעקב מחליף

אותו, ורושם משמרות או משהו כזה."

ראה: עמ' 118, ש' 14-16 לפרו'.

ובהמשך אמר:

"ש. ספר לבית המשפט מה היה תפקידו של דימה?"

ת. אני לא יודע תפקידים שלו, בשבילי הוא היה ראש צוות.

ש. ואחרי זה יעקב החליף אותו, אני מבין?

ת. החלטה של דימיטרי, לכמה ימים זה היה, זה לא היה קבוע, יום יומיים, יותר, אולי שבוע..."

ראה: עמ' 119, ש' 20-23 לפרו'.

קרי, תפקיד הנאשם התמצה בתפקידים כלליים וחסרי משמעות, גם כשהחליף את טומנצ'ב (שתפקידו רם ובעל משמעות ואחריות, עפ"י תיאור סרגיי), והיה זה תפקיד ארעי, לפרק זמן קצר מאד. להבדיל, טומנצ'ב הוא אשר גייס את למפר לעבודה בחברה (ראה עמ' 116 ש' 21; ש' 28 לפרו'), מסר לו את הנשק, שיבץ אותו לעמדה (ראה שם, ש' 31-32 לפרו'), אישר לו לעבוד בלא שעבר מטווח (ראה עמ' 117, ש' 3-6 לפרו'), והוא שהיה מנחית הוראות לכפופים לו (ראה עמ' 118, ש' 3-4

לפרו').

33. גם מעדות עד ההגנה דימיטרי גולדשמיט עולה, כי הנאשם לא היה דמות שולית במערך הניהולי בחברה. התקשרותו הראשונה של גולדשמיט, בטרם החל לעבוד בחברה, הייתה מול הנאשם, שהבהיר לו כי יש להמתין לקבלת רישיון הנשק ולעבור מטווח בטרם יחל עבודתו בפועל (ראה עמ' 125, ש' 5-7; 13-16 לפרו'). גם גולדשמיט ניסה לגמד בעדותו את תפקיד הנאשם בחברה, ומנגד להטעים כי טומנצ'ב היה האחראי על כל הנעשה בשטח:

"ש. מה היה התפקיד של קמינסקי?"

ת. האמת היא שהוא היה מספר 6. ששת. שום דבר לא היה קובע. היו אומרים לו להזיז אבן מפה לפה זה מה שהוא היה עושה, בלי אישור של דימה לא היה עושה כלום.

ש. בפועל, מה הוא היה עושה?

ת. שומר כמו כולם."

ראה: עמ' 125, ש' 16-21 לפרו'.

וכן:

"ש. דימה מבחינתך היה היחיד שאף (צ"ל אפשר-א.ז.) לפנות אליו, ושלקמינסקי לא היה כוח.

ת. זה מה שאמרתי ואפילו התנצלתי על זה...

ש. יעקב היה תפקיד. הוא עצמו מתאר שהיה משבץ משמרות, מחתים אנשים על נשקים, מעביר את הניירת למשרד. למה הוא עשה את זה?

ת. כי נתנו לו הוראות."

ראה: עמ' 126, ש' 22-26; 29-31 לפרו'.

ובהמשך אמר:

"נגיד משמרות, הוא הרגיש את עצמו מנהל, אולי, שדימיטרי נותן לו כוח, אבל לא היה לו כח בכלל, הכל היה דרך טומנצ'ב. הכל היה זז לפי המילים של טומנצ'ב בגיבוי של זוהר".

ראה: עמ' 127, ש' 2-4 לפרו'.

וכן:

"כמו שאמרתי, עוזר, הוא לא היה יכול לקבוע שום דבר, ואני מדגיש זאת, לא יכול היה להרים מהאדמה פיירו. אין לו כוח להחלטה עצמאית, הוא לא יכול כלום. אף אחד לא הסתכל עליו בשטח, אלא רק על דימיטרי."

ראה: עמ' 128, ש' 4-6 לפרו'.

הרי, אין חולק, כי הנאשם היה אחראי על דברים נוספים זולת תפקידו כמאבטח מן המניין, זאת אף לשיטת גולדשמיט עצמו, שמעדותו עולה בפירוש כי הנאשם היה אחראי על הליך הגיוס שלו. התרשמתי כי גולדשמיט הפליג בעדותו בתיאורו את הנעשה בחברה, עד כי ערער את אמינותו, ורקם בעדותו סיפור יש מאין, הנעדר כל בסיס איתן, לפיו לאחר מות המנוח, המשיך טומנצ'ב בהתנהלותו הקלוקלת, ולשם מימושה בנה מערך תצפית שלם **שנועד להצפין את קיומן של משמרות ארוכות, הנפרשות על פני ימים שלמים**. וכלשונו:

"בגלל שאנשים היו נשארים 10-12 ימים בשטח, ואחרי מקרה עם הבחור שהתאבד, בדקו את המצב כדי שאנשים לא יעבדו 10-12 ימים בשטח או יותר ממשמרת אחת, אז דימיטרי בנה מערכת תצפית... בתורנויות של שעתיים לזוג, כדי להתריע אם מג"ב או חפ"ק של אמיר בוקר מגיעים. מג"ב רצו לדעת אם אנחנו ישנים או לא, ואז התצפית היה מעירה את כל מי שהיה ישן כדי שיתעורר...."

ראה: עמ' 121, ש' 21-27 לפרו'.

תזה זו משוללת כל היגיון באשר לא רק שאינה עולה בעדויות מי מעדי התביעה ו/או ההגנה, לרבות עדות הנאשם, למרות שבאה לתמוך בגרסתו, אלא גם לא סביר כי טומנצ'ב, שלאחר האירוע הטראגי, היה נתון לחקירה משטרתית, שבין היתר בדקה את תקינות התנהלות החברה, ידרוס ברגל גסה את הנהלים הקיימים, תוך ניסיון להסוות את המשך התנהלותו הקלוקלת, ובהמשך לאמור, להלן תיאורו המליצי של גולדשמיט על הנעשה בחברה, מנקודת מבטו:

"אף אחד לא ידע מה הוא עושה, זה הזכיר לי את אפגניסטן, כמו שבצבא הרוסי היה כשהוציאו את הכלים והחיילים. מי שהביא אותי לעבודה היה אדם אחרי אירוע לב ואחרי אינסולטים (אירוע מוחי), וביום הראשון הגיע אליי אדם בלי שן אחת, ואני רואה שחצי הפנים שלו היו עקומות, יש לי רקע ברפואה והוא הגיע באיסוזו במצב רע, הוא יצא, בקושי דיבר ולקח אותי להר אדר. ראיתי איך הוא נוהג, זה היה רע. הסתבר שיש לו גם סוכרת, והוא היה לוקח גם אינסולין. כאלו אנשים הם היו לוקחים".

ראה: עמ' 126, ש' 15-21 לפרו'.

34. הנה כי כן, מעדויות עדי התביעה ועדי ההגנה כאחד עולה כי לנאשם היו סמכויות רחבות יותר מאשר למאבטח מן המניין. דה-פקטו הוא היה אחראי על הליך גיוס העובדים, הדרכת עובדים חדשים על שימוש בנשק (כך עשה בעניין המנוח- ר' להלן), שיבץ עובדים למשמרות בהעדר אישור נשק באמתחתם, חילק כלי נשק והחתיים עובדים על קבלתם, הנהה עובדים נטולי אישור נשק, לומר שאישורי הנשק שלהם נמצאים במשרדי החברה, אף אם לא התקבלו, והטמיע את נוהל המשמרות הכפולות.

עצם העובדה שהחברה התכוונה להכשירו כדין לתפקיד ממלא מקום מנהל מפעל ראוי, מעידה, מיניה וביה, כי מעמדו בחברה היה רם משל מאבטח רגיל, ובגין ביצוע התפקיד, הוא היה עתיד לקבל תוספת של 1,000 ₪ למשכורתו החודשית (ראה הודעת צ'יפרוט במשטרה מיום 28.9.04 בנספחי נ/39, ש' 29), אולם אין חולק כי בפועל הנאשם לא קיבל את התוספת האמורה, הגם שלשיטת שמחי וצ'יפרוט, הוא החל לכהן בתפקיד זה עובר לאירוע (ר' להלן). גם לאחר הביאוי בחשבון שיקולי את טענות הסניגור (בסעיפים 7-11, 15 לסיכומי) ביחס לעדותם כמגמתית של שמחי, צ'פרוט וטומנצ'ב שנועדה להעביר את כובד האחריות לאירוע - לנאשם, ובכלל זה להאדיר את תפקידו בחברה וסמכויותיו כאחראי לאירוע, ומנגד גימדו ככל הניתן את חלקם בו, אני דוחה את טענת הסניגור כי הנאשם היה בורג קטן, זניח ולא חשוב במערכת ההפקרות שנהגה בחברה תחת ניהולם, או כי היה כביכול נטול סמכויות אופרטיביות. נהפוך הוא - לנאשם היה תפקיד מרכזי ובעל משמעות וחשיבות מרכזית והוא היה בעל סמכויות אופרטיביות.

35. לאור כל האמור אני קובעת, כי לנאשם היה בחברה תפקיד מהותי שכלל אחריות וממשק ישיר עם כלי הנשק בחברה, לרבות חלוקתם, ובנושא ארגון המשמרות וקבלת פרטי המועמדים לרבות רשיונות נשק את תפקידיו ביצע באופן עצמאי ובלתי תלוי באישור טומנצ'ב, בניגוד לנטען בהגנתו. ודוק- קביעה זו אינה מאיינת את האפשרות, כי טומנצ'ב ידע אודות דרך פעולתו של הנאשם והיה שותף מלא לה.

הליך גיוס עובדים לחברה

36. הנוהל התקני לגיוס עובדים לחברה, נלמד מ"נוהל קבלת עובד חדש", שצורף לתצהיר צ'יפרוט (ראה נ/28, נספח א' לתצהיר). על-פיו השלב הראשוני כולל ראיון עם המועמד הפוטנציאלי, בדיקת אישורים ותעודת זהות ומילוי בקשה למשרד הפנים לקבלת אישור נשק, ורק לאחר שמתקבל אישור הנשק, ממשיך המועמד בהליך הגיוס, הכולל חתימה על טפסים, קבלת נשק והשתתפות במטווח.

37. תיאור הנאשם את הליך קליטת עובדים חדשים, שונה במהותו מהנוהל דלעיל. לדידו, עובד יכול להיות משובץ לעבודה, אף אם טרם המציא את התעודות הנדרשות, בהמשך, מועברים פרטי העובד למשרדי החברה בפתח תקווה, לרבות פרטים אישיים, תעודת זהות ותעודת שחרור לצורך המשך טיפול (ראה עמ' 59 ש' 10-17 לפרו').

38. שמחי, לעומתו, מציין בעדותו כי הליך קליטת העובד החל מיושם רק לאחר שנתקבלה תשובה חיובית ממשרד הפנים, לפיה המועמד מורשה להחזיק נשק. מועמד שטרם קיבל לרשותו את רישיון הנשק, אינו מדווח כלל למשרדי החברה, ובפועל זולת הנאשם אף אחד לא יודע על קיומו (ראה עמ' 1, ש' 24-32 לפרו'), וכך מתאר שמחי את נוהל הליך קליטת העובדים בחברה:

"שולחים למשרד הפנים את הפרטים של העובד, ולאחר קבלת אישור למתן נשק לעובד, הוא עובר מטווח ואימון קצר, ואז הוא חותם טופס 101 (שזה טופס קבלה לעבודה ודיווח לביטוח לאומי) ואח"כ הוא חותם על הסכם עבודה ועובר אצל מפקח בשטח ולאחר מכן עובר תדרוך ונכנס לעבודה בשטח."

ראה: הודעת שמחי במשטרה מיום 27.9.04, במסמכי נ/28 ור' לעניין זה חקירתו מיום 28.9.04 ש' 27-32 במסמכי נ/28. כך גם העיד צ'יפרוט, כי כשמגיע מועמד פוטנציאלי, נטלו ממנו הנאשם או טומנצ'ב את המסמכים הרלוונטיים, העבירו אותם למשרדי החברה, ורק לאחר שהגיע אישור הנשק, עדכנו את המפקחים אליהם שוייכו בשטח, כי ניתן לקלוט אותו לעבודה

עמוד 10

(ראה עמ' 145 ש' 28-30; עמ' 146, ש' 1-18 לפרו' ור' לעניין הליך הקליטה גם נ/38- הודעת צ'יפרוט במשטרה מיום 28.9.04, ש' 21-25).

39. לאור האמור, אני קובעת כי הנאשם לא הקפיד על נהלי החברה בגיוס העובדים וקליטתם לעבודה בחברה בטרם הגיע רשיון הנשק לגביהם. גם אם נכונה טענתו כי כך היה נהוג בחברה, אין בידי לקבלה כטענה להגנתו באשר לחריגותיו מנהלי העבודה, ולכך אתיחס עוד בהרחבה בהמשך.

הלך הרוח בחברה ומחדליה

40. את מחדלי החברה הנוספים מתאר הנאשם בעבודה בשתי משמרות רצופות, בהעברת נשקים גם למי שאין לגביו תעודת הרשאה פיסית, בשימוש בנשק אחד לשני מאבטחים, בהנחת ואחסון הנשק בגלוי על שולחן ולא בכספת או מחסן והעדר מקום להפקדתם, וברישום כפול ולא תואם בין יומן העבודה לדוח שעות העבודה:

"בשטח היו 10-12 נשקים. הם עברו בין המאבטחים שעברו במשמרת יום למשמרת לילה. צ'יפרוט הסביר שמותר להעביר נשקים מאדם לאדם גם אם אין להם תעודת הרשאה ביד... אם אין להם פיזית תעודה ביד אך יש להם בעיקרון. שני מאבטחים היו מתחלקים בנשק אחד..."

ראה: עמ' 60, ש' 9-12 לפרו'.

וכן:

"... אני חייב לציין שלא הייתה כספת או מקום כמו ארגז או ארון שאפשר היה לאחסן בו בצורה בטוחה את הנשקים. אז הנשקים פשוט היו מונחים על השולחן בריכוז עליון. אנשים היו לוקחים נשקים מהשולחן בריכוז עליון, חותמים, מי שרצה... הנשקים שנשארו, נאלצתי לשמור עליהם, כי לא היה מקום להפקיד אותם. היו בין 10 שומרים, נשארו 2-3 נשקים, לכן נאלצתי להישאר לשמור עליהם."

ראה: עמ' 61, ש' 7-10; 15-16 לפרו'.

ובאשר לפער, בין דיווחי המשמרות ביומן העבודה, עליהם היה אחראי הנאשם, לבין דיווחי המשמרות שנמסרו למשרד, העיד הנאשם כי התנהל במחברה רישום כפול ולא תואם:

"בחברה היה רישום כפול. הרישום האמיתי היה ביומן העבודה... מה שמופיע בדו"ח שעות לא תואם את יומן העבודה. הכל נעשה בהוראה של מר טומנצ'ב."

ראה: עמ' 63, ש' 3-5 לפרו'.

41. ואכן, גם מעדות הפקידה טטיאנה עולה בבירור אי סדר בהתנהלות החברה, ומקרים בהם הקלידה שעות עבודה לעובדים שטרם קיבלו רישיון נשק, לא היו חריגים אלא שגרה שנהגה בחברה (ראה עמ' 25 ש' 16-18 לפרו'). במפגש בין מנהלי החברה והמפקחים (שהנאשם נעדר ממנו), היא התריעה בפני מנהלי החברה על אי-הסדרים בחברה, תוך שציינה כי הנתונים שנמסרו לה על שיבוצי העובדים, לא היו נכונים ונדרשו לגביהם תיקונים חדשות לבקרים, הן ביחס לשעות העבודות האמיתיות, והן ביחס לזהות העובד, ושטפסי 101 לא היו מוגשים עם גיוס העובד, על כן עובדים חדשים לא היו נקלטים למערכת בזמן, ולעיתים הוגשו דיווחי שעות על עובדים שלא היו רשומים במערכת. טומנצ'ב אמר לה כי יבדוק את טענותיה ו**"הכל יהיה בסדר"**, כלשונו (ראה עמ' 25, ש' 22-28; עמ' 26, ש' 1-6 לפרו').

42. טומנצ'ב הכחיש בעדותו כי במפגש האמור הסבה טטיאנה את תשומת ליבו לחוסר הסדר בחברה, ואמר כי כפי הזכור לו, נסב המפגש על סוגיית ציוד, והוחלט בו לגבות כספים מעובדים בגין אובדן ציוד (ראה עמ' 95, ש' 31- עמ' 96, ש' 10 לפרו'). בהמשך, משעומת עם דבריו במשטרה, אישר טומנצ'ב, כי נושא רישיונות הנשק נדון בפגישה, אך למשך כחצי דקה בלבד (ראה עמ' 100 ש' 15-19 לפרו').

אישורי נשק

43. מעדות טטיאנה עולה, כי היו מקרים בהם מאבטחים שובצו לעבודה בלי אישורי נשק:

"ש. אני מבין מדברייך כפי שהודעת במשטרה שזוהר היה מבקש ממך לבדוק במחשב שעות של אנשים שעובדים האם יש להם רישיון נשק."

ת. נכון, מידי פעם היה מגיע והיה שואל."

ש. כתוצאה מהבדיקה שלך ראיתם שיש אנשים שעובדים ואין להם רישיון נשק."

ת. לפעמים היה מקרים כאלה, לפעמים היה עיכוב של אישור והיה מבקש ממני להתקשר למשרד הפנים

עמוד 11

ולבדוק לפי תעודת זהות האם יש אישור".

ראה: עמ' 30, ש' 17-22 לפרו'.

44. על פי גרסת הנאשם בהודעתו במשטרה - ת/2, צ'יפרוט היה מודע להעסקה בפועל של עובדים ללא רישיונות נשק, ודרש את הפסקת עבודתם. דא עקא, שלאחר זמן לא רב הם חזרו לעבוד בשטח, תוך שצ'יפרוט מעלים עין מעובדת היעדר הרישיון, כך למשל המאבטחים אלכס למפר, רודיזקי סרגיי וודים בלמן (ראה ת/2 ש' 60-63; 107-110), דניס קוניקוב וסרגיי קוזלוב (ראה ת/4, ש' 3-5) וסימיונוב אלכסיי (ראה ת/4, ש' 43), כשהפרקטיקה שנרקמה בין טומנצ'ב לצ'יפרוט היא, כי ניתן להעסיק במשמרת עד שני עובדים ללא רישיון נשק או אישור מטווח. העובדים הודרכו לומר כי האישורים נמצאים במשרד, שכן הנאשם הטמיע בקרבם טענה זו (ראה ת/4 ש' 45-52).

45. ואכן, גרסה זו עולה בקנה אחד עם גרסת טטיאנה, לפיה: **"אני זוכרת כמה פעמים בעיקר בחודשים הראשונים לפני 8 חודשים בערך שצ'יפרוט היה בא אלי ומברר למה לא הגיעו רישיונות לנשק לאנשים שכבר עבדו..."** (ראה נ/13, ש' 31-32).

46. בהודעתו במשטרה מיום 31.10.04, אישר טומנצ'ב, כי שמע שבחברה החלו לעבוד מאבטחים בטרם הגיע רישיון הנשק שלהם, ושלא ראה ניירות על כך (ראה נ/35 ש' 101-100).

47. שמועות כגון דא הגיעו גם לאוזני שמחי, ובעטיין הוא הגיע לשטח ובדק כי לכל המאבטחים, הן במשמרת יום והן במשמרת הלילה, אישורי נשק כדין (ראה עדות שמחי עמ' 89, ש' 9-6). לדידו, כחודש לפני האירוע ולאחר שבגזרת הר חומה פלט כדור מאבטח בעל הראשה לשאת נשק, הוא קיים ישיבה בשטח בנוכחות הנאשם, טומנצ'ב וצ'יפרוט, בה הנחה את טומנצ'ב ואת הנאשם שלא להעסיק עובדים ללא רישיונות נשק, אף אם כרוך הדבר בפגיעה בעבודה (ראה ת/28, הודעת שמחי במשטרה מיום 28.9.04, ש' 25-38).

משמרות כפולות

48. על פי הנהלים, רשאי מאבטח לעבוד משמרת אחת ביממה, קרי 12 שעות ביממה אחת, אולם לפי העדויות והראיות שהובאו בפניי, הוכח כי בניגוד לנוהל, הפרקטיקה שרווחה בחברה התירה שיבוץ מאבטחים למשמרות כפולות, קרי משמרות של 24 שעות ואף יותר, כלהלן: מעדות טטיאנה עולה כי מאבטחים עבדו בפועל יותר מ- 12 שעות, ומסרו דיווח פיקטיבי לפיו עבדו 12 שעות גרידא (ראה נ/13, ש' 25-27).

המאבטח לבלמן העיד כי עבד ב- 3 משמרות שארכו 24 שעות כל אחת (ראה עמ' 21, ש' 24-29 לפרו'). המאבטח פוליאקו בהעיד כי עבודה במשמרות כפולות לא הייתה חריגה בהתנהלות החברה (ראה עמ' 50, ש' 10-13 לפרו'). גם עדויות עדי ההגנה תיארו בצורה מוגזמת שעות עבודה מוגזמות באבטחה בפועל:

למפר העיד כי היו מאבטחים שעבדו ברציפות שבועות בשטח, לאחר שטומנצ'ב איים עליהם כי יפטרם ראה עמ' 107, ש' 29-33; עמ' 108, ש' 11-12 לפרו'). לפי עדות סרגיי, מאבטחים עבדו במשמרות של עד 72 שעות, במהלכן היו ישנים ברכב, כל פעם שני מאבטחים שמתחלפים ביניהם (ראה עמ' 117, ש' 7-16 לפרו').

לפי עדות גולדשמיט, מאבטחים היו נשארים בשטח חודש (ראה עמ' 123, ש' 19-26 לפרו'). הגם שנקודת המוצא היא, כי מאבטחים עבדו יותר מ- 12 שעות במשמרת אחת, דומה כי עדויות אלו ובמיוחד עדות גולדשמיט, מוגזמות בתיאור כי היו עובדים שנשארו במקום חודש ברציפות. עם זאת, התרשמתי כי היה מקובל לבצע משמרות כפולות של 24 שעות כל אחת ולפעמים אף יותר מכך, ומסקנתי זו תומכת בתיאור הנעשה בשטח וגם עולה ממגמת התחמקותו של טומנצ'ב ממתן תשובה, כשנשאל על קיומן של משמרות כפולות:

"ת. אני לא יודע לא ראיתי אני לא נתתי פקודות כאילו ולא אישרתי, אם אני עובד ביום אני לא ראיתי עובד בלילה.

ש. אם באת בבוקר ראית וידעת כי נישאר עובד מהלילה ולהיפך ששומר מהיום נשאר ללילה ולא קיבל למשל פיזור?

ת. אני לא ראיתי (הערת חוקר, החשוד בוחר את מילותיו ומהרהר על מנת לנזות ולהתחמק מתשובה

ברורה).

אני נזכר היה חג שאסור לנסוע ואני אישרתי לעבוד 24 שעות כן."

ראה: הודעת טומנצ'ב במשטרה - נ/35מיום 31.10.04, ש' 119-123.

וכן הכחשתו הגורפת אודות ידיעתו על קיומן של משמרות כפולות (ראה עמ' 93, ש' 9-15 לפרו'), בעוד אחרים העידו עליהן כשגרת עבודה בחברה.

49. **לאור כל האמור והעדויות דלעיל, אני קובעת כי בחברה הועסקו עובדים במשמרות כפולות של 24 שעות ואף מעבר לכך, כאשר הדעת נותנת שטומנצ'ב, שהיה פעיל בשטח, למצער באותה רמת פעילות של הנאשם, והנאשם, ידעו אודות פרקטיקה זו, ולא מנעו זאת.**

העברת כלי הנשק

50. מעדות גבי נוריאל, פקידת רישוי כלי יריה במשרד הפנים, עולה כי רק בעל רישיון מיוחד, קרי אחראי מפעל ראוי (ראה עמ' 11, ש' 28; עמ' 12, ש' 2-1 לפרו'), מוסמך לחלק כלי נשק, כאשר כל האחריות על חדר הנשק רובצת לפתחו (ראה עמ' 10, ש' 22-25 לפרו'). אף אם נקבל את טענת שמחי וטומנצ'ב, לפיה הנאשם הוכשר לשמש כממלא מקום אחראי מפעל ראוי, היה זה במהלך חודש ספטמבר 2004, כשאין חולק כי לפני כן הנאשם כבר ביצע והיה אחראי על חלוקת כלי הנשק ועריכת הרישומים לגביהם, תפקיד שלפי הנהלים, וכעולה מעדות נוריאל, היה שמור לשמחי בלבד, מכוח היותו אחראי ובעל רישיון מפעל ראוי הבלעדי דאז, ובכ"ז הנאשם ביצעו בפועל.

51. הגב' לאה בן נון, אחראית נשק במשרד הפנים, אמרה בהודעתה במשטרה, שהוגשה בהסכמה, כי ניתן להעביר נשק משומר לשומר, רק מקום בו קיים אישור מיוחד לכך מטעם משרד הפנים, בעוד לחברה לא היה אישור כזה (ראה ת/7, ש' 22-24). אין חולק, כי כלי הנשק הועברו מידי שומר אחד לאחר בתום משמרת העבודה, כעניין שבמדיניות החברה (ראה למשל עדות ציפרוט, עמ' 150, ש' 2-1 לפרו'; עדות שמחי, עמ' 85, ש' 8-28 לפרו'), מבלי שבאמתחת החברה אישור כנדרש ממשרד הפנים. התרשמתי כי כל זאת נעשה בידיעת כל המעורבים - שמחי, צ'יפרוט, טומנצ'ב והנאשם כאחד.

גיוס המנוח לעבודה בחברה

52. לגרסת הנאשם, גיוס המנוח לחברה נעשה לאחר שאחד המאבטחים, דניס פוליאקוב אמר לנאשם, כי יש לו חבר המעוניין להשתלב בעבודה בחברה. הנאשם טוען כי יידע בכך את טומנצ'ב, בהוראתו שוחח עם המנוח, ובהמשך, בצוק העיתים, על רקע מצוקת כוח אדם, זימנו הנאשם לעבודה, בהוראת טומנצ'ב (ראה הודעת הנאשם במשטרה ת/2, ש' 22-23 ועדותו בבית המשפט). ואולם, כשהנאשם נשאל על כך בחקירתו הראשונה במשטרה בת/1, הוא התחמק וביקש שלא להגיב לשאלה זו:

"ש. תאר לי את מהלך קבלתו של ארקדי לעבודה לחברה מהפעם הראשונה שנודע לך על כך ועד היום. ת. דניס שעובד מאבטח אצלנו אמר שיש לו חבר שרוצה לעבוד בשם ארקדי וזה היה לפני מס ימים דיברתי עם ארקדי בטלפון ואני לא רוצה יותר להגיב על השאלה אני יגיב בהמשך."
(ההדגשה שלי - א.ז.)

ראה: ת/1 ש' 17-19.

53. כאשר התייצב המנוח לעבודה ביום 23.9.04, נטל ממנו הנאשם את מסמכיו האישיים, לרבות תעודת סטודנט ותעודת זהות, העבירם למשרד לשם השלמת הליך הגיוס, העביר למנוח הדרכה אישית בהוראת טומנצ'ב ובנוכחותו (ראה עמ' 81, ש' 19-21 לפרו'), הסביר לו על הגזרה והמתרחש בה, והמנוח החל את עבודתו, בטרם שבפועל הושלם הליך הגיוס, דהיינו טרם שהמנוח דווח כעובד, לא הוקלדו נתוניו במערכת, שכן לא נשלח טופס 101 בעניינו למשרד הפנים (ראה עדות טטיאנה בעמ' 26, ש' 12-15 לפרו' והודעתה במשטרה - נ/12-18), הוא גם לא עמד בתנאי הסף לקבלת נשק, שכן היה מתחת לגיל 21 (ראה ת/12), ובהעדר הגשת טופס 101, לא בוצעה לגביו בדיקת משטרת ישראל ומשרד הבריאות (ראה עדות נוריאל, עמ' 6, ש' 14-19 לפרו' ור' גם ת/7-7 הודעתה במשטרה של לא בן נון, ש' 8-13), ובכללם: היותו תושב מעל 3 שנים בישראל, מעל גיל 21 ואי מסירת פרטים אודות שירותו הצבאי, כשבפועל המנוח כלל לא שירת בצה"ל, ומסיבה זו הוא סורב ע"י משרד הפנים לקבל נשק ביום 6.9.04 (ראה ת/12 לעדותה בעמ' 8 ש' 25-28 לפרו').

עמוד 13

54. לטענת הנאשם, ביום 26.9.04, עת שהה הנאשם בחופשה, שובץ המנוח למשמרת לילה, ברם ביום המחרת, הוא יום האירוע, התחוויר לו כי המנוח נשאר למשמרת כפולה, והוא שובץ למחרת גם למשמרת הבוקר של יום 27.9.04. טוען הנאשם כי, ככל הנראה, מי שהעביר לידי הנאשם את הנשק בחילופי המשמרות הוא טומנצ'ב.
55. בשעה 13:00-13:30 לערך, נתקבל דיווח אודות מאבטח שנפגע, והנאשם הגיע עם טומנצ'ב לזירה. בפועל, ועל כך אין חולק, עזב הנאשם את הזירה, יצר מיד קשר עם טטיאנה, וביקש אותה לרשום את שמו של המנוח בסידור העבודה חלף שמו של אחר, קוזלוב, (ראה הודעת טטיאנה במשטרה- נ/12- ש' 12-14, 21; נ/13 ש' 16-18), לטענתו בהוראת טומנצ'ב (ראה עמ' 78 ש' 2-4 ועמ' 79 ש' 12-13 לפרו'), מכיוון שהנאשם לא כלל את המנוח בשיבוץ, לטענתו, בהתאם לפרקטיקה שרווחה בחברה, שתכליתה להימנע מרישום כפול. יצוין, כי בהודעתו במשטרה נתן הנאשם נימוק אחר, ואמר בהקשר זה כי רק ניסה לתקן את הרגע ההוא: **"לא יודע מה עבר עלי באותו הרגע אני רק ניסיתי לתקן את הרגע..."** (ראה ת/2 ש' 19-20).
56. והנה, בחקירתו הנגדית בביהמ"ש, אמר הנאשם לפתע, כי הסיבה בעטיה נהג כך, נעוצה בהוראת טומנצ'ב לנאשם שלא לרשום עובדים חדשים בסידור העבודה היומי, על מנת שלא יידרשו לשלם את פיקדון הביגוד בסך 200 ₪, אותו נדרשו עובדים חדשים לשלם (כך ראה גם בהודעתו במשטרה ת/2 ש' 14-16). ובמקום שמותיהם, נרשמו שמות של מאבטחים אחרים (ראה גם עמ' 76 ש' 31-33 ועמ' 77 ש' 1-7 לפרו'), דא עקא - ששכר העובדים שולם על פי ימי עבודתם בפועל, ללא קשר לרישום שהופיע בסידור העבודה היומי.
57. כאמור, מאשרת טטיאנה בעדותה, כי החלפת שמות העובדים הייתה עניין שכיח בחברה (ראה עמ' 26 ש' 8-9; ש' 22 לפרו'), והביעה מחאתה על התנהלות זו בפני הממונים. הלכה למעשה, דומה כי לא היה ניתן מלכתחילה לכלול את המנוח ברישומי היומן המקוריים, כיוון שהמנוח טרם דווח כעובד ולא הוקלדו נתוניו במערכת, ולא נשלח למשרד הפנים טופס 101 בעניינו כעובד (ראה עמ' 26, ש' 12-15 לפרו' ור' גם הודעת טטיאנה במשטרה- נ/12- ש' 16-18). ויצוין, כי מעדות טטיאנה עולה כי נוהל החלפת השמות רווח בעיקר בעבודת הנאשם, אשר הבלבול ואי הסדר היו ממאפייני עבודתו (ראה נ/13 ש' 20-23; עמ' 26, ש' 24-25).
58. דה-פקטו, החל המנוח את עבודתו בחברה בלי שברשותו רישיון נשק, ולאחר שסורב על-ידי משרד הפנים לקבל נשק, כשהסיבה לסירוב נעוצה בכך שהוא כלל לא עמד בתנאי הסף לקבלת נשק, המחייבים כי תושב מעל 3 שנים בישראל, מעל גיל 21 ומסירת פרטים אודות שירותו הצבאי (ראה ת/12), כשאין חולק כי המנוח לא שירת בצה"ל. הוא היה מתחת לגיל 21 (בן 19 שנה) ולא עמד כלל בתנאי הסף לשם קליטת בקשתו והעברתה להמשך בדיקה על-ידי משטרת ישראל ומשרד הבריאות (ראה עדות נוריאל עמ' 6 ש' 14-19 לפרו', והודעתו במשטרה של לאה בן נון, ת/7 ש' 8-13). כיוון שכך, משרד הפנים שלח לחברה בפקס את טופס הסירוב בו ביום, קרי ביום 6.9.04 (ראה עמ' 8, ש' 25-28 לפרו').
59. הגם שבחקירתו במשטרה אישר הנאשם כי למנוח אין אישור נשק, בעדותו בביהמ"ש הוא הכחיש כי ידע זאת, וטען כי שיער קיומו של האישור, לאור הנהוג ששרר בחברה, לפיו רבים מהמאבטחים היו עובדים ללא רישיון נשק עד קבלתו (ראה עמ' 65 ש' 30-33 ועמ' 66 ש' 2 לפרו'), כשפרוצדורה להנפקת האישורים אמנם הייתה נהוגה, אך בלא מניעה לשבץ מאבטחים למשמרות בטרם הושג האישור (ראה עמ' 68 ש' 32-3 ועמ' 69 ש' 1-2 לפרו'). באותו אופן הוא אישר בביהמ"ש כי ידע שיש מאבטחים שעובדים בפועל בטרם יצאו למטווה (ראה עמ' 69 ש' 31 ועמ' 70 ש' 5 לפרו'). חרף ידיעתו על היעדר הרישיון, בכל-זאת מסר הנאשם למאבטחים כלי נשק, לטענתו, בהוראת הממונים עליו (ראה עמ' 68 ש' 5-6; 15-16 לפרו'). ויודגש, כי בחקירתו הנגדית אמר הנאשם חד משמעית, כי ידע שלמנוח אין רישיון נשק, ובכל זאת מסר נשק לידי:
- "ש. מי שמוסר לו נשק בפעם הראשונה, זה אתה?
ת. נכון בנוכחותו והוראתו של המפקח האיזורי...."**

- ש. וכל זה כשאתה יודע שהוא בן 19?
 ת. אחרי שהוא מסר לי תעודה, כן.
 ש. האם מסרת לו נשק כאשר אתה יודע שהוא בן 19?
 ת. כן.
 ש. וכשאתה יודע שאין לו אישור נשק?
 ת. כן."

(ההדגשות שלי א.ז.)

- ראה: עמ' 74 ש' 28-29 ועמ' 75 ש' 1-7 לפרו'.
 60. עוד אמר הנאשם, כי כולם בחברה ידעו שהמנוח מועסק בפועל בלי שברשותו האישורים הנדרשים, לרבות צ'יפרוט, שנהג להעסיק גם אחרים באותו אופן (ראה ת/1 ש' 45-50).
לפיכך, ולאור האמור לעיל, אני קובעת כי הנאשם ידע שהמנוח, שהוא רק בן 19 שנה, מועסק כמאבטח ללא אישור הנשק.
 61. הנאשם טען עוד, כי לא ידע שהמנוח לא שירת בצבא, אך מאשר שידע כי מדובר בסטודנט כבן 19, שכן תעודת הזהות של המנוח הועברה לידי (ראה עמ' 66 ש' 8-9; 14-15; ש' 28-29 לפרו'), משכך קשה לקבל טענתו זו שאינה סבירה על פניה, כטענת הגנה, שכן היה על הנאשם לברר זאת, שהרי סביר להניח כי דווקא סטודנט בן 19 לומד ולא שירת בצה"ל. לפיכך לכל הפחות מדובר בעצימת עיניים מצד הנאשם ו/או העלמת עין ו/או התעלמות מהצורך לברר פרטים, שניתנים לברור בנקל, כנוהג חמור ופסול כלפי המנוח וגם כלפי מאבטחים אחרים.

הפן המשפטי

עבירת גרם מוות ברשלנות

62. סעיף 21 לחוק העונשין מגדיר רשלנות כ"אי מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות או לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, כשאדם מן הישוב יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע לאותו פרט, ובלבד-
- (1) שלענין הפרטים הנותרים היתה לפחות רשלנות כאמור;**
(2) שאפשרות גרימת התוצאה לא היתה בגדר הסיכון הסביר."
 לאמור לשם הרשעה בעבירה של רשלנות נדרש "הלך נפש של היעדר מודעות והיעדר ראיות הנולד במקום שאדם סביר- מן הישוב - בנעלי הנאשם היה מודע לו וצופה אותו" (י. קדמי על הדין בפלילים, מהדורת תשס"ו 2006, עמ' 1206).
63. קיומה של רשלנות, הן במשפט הפלילי והן במשפט האזרחי, נבחנת בשלוש אלה:
 א. קיומה של חובת זהירות;
 ב. הפרת חובת הזהירות במעשה או במחדל;
 ג. בעקבות ההפרה נגרם נזק;
 (ר' דנ"פ 983/02 יעקובוב נ' מ"י פ"ד נו(4) 385, 399).
64. על מהות חובת הזהירות נאמר כי היא "מכתיבה את אופי ההתנהגות המצופה מאדם סביר בנסיבות נתונות, מן ההיבט של השמירה על רמת זהירות סבירה; ותוכנה של החובה- מבטאת את סך כל המאמצים שיש לנקוט בהם כדי לעמוד בדרישותיה" (י. קדמי על הדין בפלילים, מהדורת תשס"ו 2006, עמ' 1224).
- כדי לבחון האם חב הנאשם חובת זהירות כלפי המנוח, יש להידרש לשתי בחינות: האחת- קיומה של חובת הזהירות המושגית, קרי האם הסוג הכללי אליו משתייכים המזיק, הניזוק, הפעולה והנזק עשויים להקים חובת זהירות, והשנייה- חובת הזהירות הקונקרטי, הבוחנת האם כלפי ניזוק קונקרטי, בנסיבות המיוחדות של המקרה, קיימת חובת זהירות. (ר' ע"פ 119/93 לורנס ה' מ"י פ"ד מח (4) 1, 14; ע"א 243/83 עיריית ירושלים נ ג דון, פ"ד לט(1) 113). התשובה לשאלת קיומה של חובת הזהירות, ספונה ב"מבחן הצפיות", הבוחן האם אדם מן הישוב יכול היה לצפות, בנסיבות הענין, כי מעשהו יגרום לתוצאה שנגרמה, קרי למותו של אדם (ר' דנ"פ 983/02 יעקובוב נ' מ"י פ"ד נו(4) 385, 393).

65. כדי להוכיח את יסודות הרשלנות, אין די בקיומה של חובת זהירות, אלא יש להצביע גם על קשר סיבתי בין המעשה הרשלני לבין הנזק. בחינת קיומו של קשר סיבתי נעשית באמצעות מבחן עובדתי ומבחן משפטי: מבחן הקשר הסיבתי העובדתי הינו "מבחן הסיבה בלעדית אין", הבוחן האם התנהגות העבריין מהווה סיבה בשרשרת הסיבתית שהסתיימה בתוצאה (ר' ע"פ 119/93 **לורנס ה' מ"י** פ"ד מח (4) 1, 34), ואלמלא אותו מעשה התוצאה לא היתה נגרמת. מבחן הקשר הסיבתי המשפטי שואל האם האדם הסביר בנעלי העבריין, חייב היה לצפות מראש הן את התרחשות התוצאה והן את האופן בו היא התרחשה. לעניין זה, אין די ב"יכולת" הצפייה, וצריך שיתקיים גם ה"צורך לצפות" (ר' שם, בעמ' 35). בנקודה זו, אמר בית המשפט העליון:

"כידוע, אין זה מספיק, שמזיק, החב בחובת זהירות, התרשל כלפי הניזוק. תנאי הוא לאחריותו של המזיק, כי התרשלותו היא שגרמה לנזקו של הניזוק, דהיינו, שקיים קשר סיבתי בין ההתרשלות לבין הנזק. קשר סיבתי זה אינו רק "עובדתי" אלא אף "משפטי", אשר "נקבע על-ידי תהליך" של בחירה מתוך ה "causa sine que non" ... מבחינו של קשר סיבתי זה קבועים בסעיף 64(2) לפקודת הניזוקין [נוסח חדש], לפיהם לא תוטל אחריות על אדם, אם "אשמו של אדם אחר הוא שהיה הסיבה המכרעת לנזק". "הסיבה המכרעת" נקבעת על-פי אמות מידה משפטיות, אשר במרכזן עומדים שלושה מבחנים חלופיים: מבחן הצפיות, מבחן הסיכון ומבחן השכל הישר ... המבחן הראשון (מבחן הצפיות) עניינו צפיותו של המזיק, והשאלה היא, אם המזיק, כאדם סביר, צריך היה לצפות, כי התרשלותו שלו תביא לנזקו של הניזוק. כאשר בהשתלשלות האירועים התערב גורם זר - בין צד שלישי ובין הניזוק עצמו - כי אז השאלה היא, אם התערבותו של אותו גורם מתערב היא בגדר הצפיות הסבירה ... מבחן זה יוצר קשר הדוק בין שאלת הקשר הסיבתי המשפטי לבין שאלת קיומה של חובת זהירות קונקרטי, שכן בשתייהן נשאלת שאלה דומה בדבר הצורך הנורמטיבי לצפות ... המבחן השני (מבחן הסיכון) עניינו הסיכון, שנוצר על-ידי מעשהו של המזיק. על-פי גישה זו מתקיים הקשר הסיבתי המשפטי, אם התוצאה המזיקה היא בתחום הסיכון שיצרה התנהגותו של המזיק, וזאת גם אם התוצאה המזיקה נגרמה התערבותו של גורם זר. המבחן השלישי (מבחן השכל הישר) שואל, אם כל התכונות, המציניות את הרשלנות שבהתנהגות המזיק, תרמו בפועל להתהוות התוצאה המזיקה. כאשר הנזק נגרם בשל התערבות גורם זר, השאלה היא, אם התערבותו שוללת, במישור ההגיוני, את קיומו של הקשר..."

ראה: ע"א 576/81 **בן שמעון נ' ברדה** פ"ד לח(3) 1, 7.

יישום יסודות העבירה בענייננו

66. לא יכול להיות חולק כי קיימת חובת זהירות מושגית מצד הנאשם כלפי המנוח. דומה, כי אין כל צורך להרבות במילים על עובדת קיומה של חובת זהירות של מי שאחראי על שמירת הקריטריונים לצורך העסקת מאבטחים בשימוש בנשק וכאחראי על כלי ירייה ומסירתם לשימוש האחר במסגרת תפקידו, בגדרה של חובה זו עליו להקפיד על קבלת רשיון נשק למועמד בטרם העסקתו כמאבטח, שכן כלי נשק הוא חפץ מסוכן, שיש ב כדי לסכן באופן ממשי את חיי העושים בו שימוש ואלו הסובבים אותם. ודוק- עצם קיומה של חובת הזהירות המושגית, אינה יוצרת בהכרח חבות בעבירת הרשלנות, כי אם משמשת כתנאי מוקדם גרידא, ויש לבחון האם קיימת בעניין הנדון גם חובת זהירות קונקרטי.

67. חובת הזהירות הקונקרטית מורכבת **מצפיות פיסיית וצפיות נורמטיבית**, ולשם בחינת קיומה של הצפיות **פיסיית**, יש לשאול **האם הנאשם** צריך ויכול היה בנסיבות העניין לצפות את התוצאה. הווה אומר, האם הנאשם, שקיבל את המנוח לעבודה חרף העובדה שלא נתקבל בעניינו אישור נשק ממשרד הפנים כמתחייב על פי דין, מסר לידו נשק בידועו כי אינו עומד בתנאי הסף, קרי שהוא מתחת לגיל 21 ושלא שירת שירות צבאי, ואיפשר שיבוצו למשמרות המאבטחים, **יכול היה וצריך היה לצפות את מות המנוח, לרבות כתוצאה מהתאבדות.**

סבורני, כי על שאלה זו יש להשיב בחיוב.

בנסיבות המתוארות, יכול בר דעת לצפות בנקל, שאדם שאינו מורשה לשאת נשק, וחסר מיומנות וכישורים הנדרשים להפעילו, עלול לעשות בו שימוש החורג מהשימוש שיועד לו, לרבות לשם שליחת יד בנפשו. בשל הסיכון הגלום בכלי הירייה, נחקקו חוקים ונקבעו כללים וקריטריונים, בהם הותוותה מדיניות ברורה, המכתיבה מתי ניתן למסור כלי נשק למאן דהוא. **ואולם, בנסיבות שלפנינו בהן נדרסו ברגל גסה כל ההוראות והנהלים בדבר מסירת הנשק, ברי כי הנאשם יכול היה לצפות**

את התוצאה שנגרמה, בפרט כשההוראות והנהלים שהופרו, כעניין שבשגרה, נועדו, בין היתר, למנוע תוצאות מן הסוג הנדון בענייננו. קבלת המנוח ושיבוצו לעבודה בלי שניתן לו רשיון נשק ובלא שנמסרו תנאי הסף המאפשרים בדיקת זכאותו לרשיון נשק, כוללים בחובם את הצפיות הפיסית הכוללת גם אפשרות לירי עצמי של המנוח בעצמו.

לפיכך, אני קובעת כי מתקיימת בענייננו הצפיות הפיסית.

68. אשר לצפיות הנורמטיבית, קרי האם צריך היה הנאשם לצפות את הנזק שהתרחש; ככלל, מקום בו מתקיימת הצפיות הפיסית, מתקיימת גם הצפיות הנורמטיבית, כפי שנפסק:

"הכלל הוא, שבמקום שהנזק הוא צפוי (כעניין פיסית) חובה לצפותו (כעניין נורמטיבי), אלא אם כן קיימים שיקולים מיוחדים, המצדיקים צמצום החובה או שלילתה חרף יכולת הצפייה".

ראה: ע"א 243/83 עיריית ירושלים נ ג דון פ"ד (1) 113, 130.

כך גם בעניין הנדון. קיומה של הצפיות הפיסית, מוביל למסקנה כי מתקיימת גם הצפיות הנורמטיבית. הנאשם היה מודע לפגמים בהתנהלותו (הגם שפגמים אלו היו חלק משרשרת ליקויים ומחדלים בחברה), תוך שהוא מודע כי מדובר בהתנהלות אסורה ופסולה, ולראיה, הוא הנחה את המאבטחים נטולי אישורי הנשק לומר כי האישור נמצא במשרדי החברה, הגם שידע כי מדובר בשקר. זאת ועוד, חזקה כי הנאשם ידע שבהתנהלות זו גלום סיכון לחיי אדם (זאת עולה מעברו של הנאשם ומתארו המקצועיים, לרבות היותו מארגן שמירה ומפקח מטווחים). בנסיבות אלו, קמה לנאשם חובת הצפיות הנורמטיבית, והיה עליו לצפות כי אי הקפדתו על הנהלים עלולה להסתיים באסון. לא מצאתי, כי ישנם שיקולים מיוחדים בענייננו, המצדיקים את שלילתה של צפיות זו, שכן הנאשם ידע כי המנוח היה בן 19 בלבד ולא הגיע לגיל 21 כתנאי סף לקבלתו, היה עליו לדעת ולצפות כי לאור גילו אף לא שירת שירות צבאי ולא ידע לשאת נשק ולהשתמש בו, ובכל מקרה, והיה עליו לוודא קיומו של רשיון בטרם קבלתו לעבודה ושיבוצו למשמרות, וגם לצפות כי בהעדר רשיון, מסירת נשק לידי כחלק משיבוצו לעבודה מסכנת אותו ואת סובביו, **שכן מדובר בכלי מסוכן** כשלפי סעיף 326 לחוק העונשין, היה עליו לנקוט מידה סבירה של זהירות וקפידה למניעת הסכנה ולהימנע מכל יצירת אפשרות מסירתו למנוח בלי רשיון. לא זו אף זו - הפסיקה אימצה גישה הדורשת ומחייבת רמת זהירות גבוהה במיוחד, כשמדובר בחפץ מסוכן, ובענייננו הנאשם לא עמד בדרישות בסיסיות של חובת הזהירות הנדרשת ממנו עפ"י ס' 326 לחוק העונשין וגם לפי חוק כלי יריה, כשאין הרי חולק כי מדובר בחפץ מסוכן שהוא כלי יריה.

הפרת חובת הזהירות

69. על מנת לבחון אם הפר הנאשם את חובת הזהירות בה הוא חב, יש לבחון האם נקט בנסיבות העניין אמצעי זהירות סבירים, על מנת לאיין את הסכנה:

"מזיק, החב חובת זהירות קונקרטי לניזוק, אינו אחראי כלפיו בכל מקרה, שבו בשל התנהגותו של המזיק נגרם נזק לניזוק. בעל חובת הזהירות "אינו ערב ערבות מוחלטת לבטחון הבאים אליו... ודינו אינו דין מבטח, החייב בהטבת הנזק יהא אשר יהא מקורו... חובתו של המזיק היא לנקוט אמצעי זהירות סבירים, ואחריותו מתגבשת, רק אם לא נקט אמצעים אלה. סבירותם של אמצעי הזהירות נקבעת על-פי אמות מידה אובייקטיביות, המגולמות באמירה, כי על המזיק לנהוג, כפי שאדם סביר היה נוהג בנסיבות העניין. אדם סביר זה אינו אלא בית המשפט, אשר צריך לקבוע את רמת הזהירות הראויה. רמת זהירות זו נקבעת על-פי שיקולים של מדיניות משפטית השאלה אינה, מהו האמצעי שמבחינה פיסית מונע נזק, אלא השאלה היא, מהו האמצעי שיש לדרוש כי ינקטו אותו בנסיבות העניין. על בית המשפט לאזן בין האינטרס של הפרט הניזוק לביטחונו האישי, לבין האינטרס של המזיק לחופש פעולה, וכל זה על רקע האינטרס הציבורי בהמשכה או בהפסקתה של אותה פעילות. על בית המשפט להתחשב בסכנה ובגודלה. עליו להתחשב בחשיבותה החברתית של הפעולה. עליו לשקול את האמצעים הדרושים.... השאלה אינה: האם עשה המעביד את הכל, אלא האם הוא עשה כל מה שסביר לדרוש מאדם שבאותו מצב, בהתחשב בכל הנסיבות לרבות גודל הסכנה מזה והיעילות והמעשיות שבנקיטת אמצעי מניעה מזה... על בית המשפט להציב זה כנגד זה "את התועלת המופקת מן המעשה או המחדל מול המשאבים והאמצעים הדרושים כדי למנוע את הסיכון" ... נמצא, כי אמצעי הזהירות הנדרשים אינם גורם קבוע, אלא הם גורם, המשתנה על פי הנסיבות. הם חייבים לעמוד ביחס מתאים לסיכון שנוצר שנוצר. הביטוי "בטוח" כמו הביטוי "מסוכן" הם ביטויים יחסיים, המשתנים בהתאם לאופיו של גורם הסכנה, של הניזוק

ושל האמצעים למניעת הסכנה. ביצוע החובה, כמו קיומה, אינו עניין טכני, אלא מהווה "שיקול משפטי" במקבילית הכוחות, המורכבת מהאינטרסים של הצדדים הפוטנציאליים ומצורכי החברה..."

ראה: ע"א 145/80 ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש פ"ד לז(1) 113, 131-132.

70. בעניינו נמנע הנאשם לעשות מעשים שחובתו הייתה לעשותם: הוא לא ווידא כי ברשות המנוח שקלט לעבוד בחברה,

רישיון נשק כדין; העלים עין מכך שהמנוח אינו עומד כלל בתנאי הסף ועל כן לא כשיר להחזיק בנשק על פי הקריטריונים

של משרד הפנים; הסתפק בהדרכה חד פעמית של המנוח בשימוש בנשק, על אף שידע או היה עליו לברר ולדעת כי

למנוח אין כלל ניסיון בתפעול נשק, שכן הוא לא שירת בצבא, ולא בירר אם שירת בצבא ולא מסר פרטים על כך;

הנאשם כשל משלא הנהיג שיטת עבודה בטוחה, ותחת זאת הנחיל נהלי עבודה פסולים, בגדרם הותרה עבודת מאבטחים

סטרם נתקבל רישיון נשק בעניינם, ושיבוצם למשמרות של למעלה מ-12 שעות, חרף הנהלים הקיימים, והסכנה

הגלומה במשמרות ארוכות, תוך פגיעה ממשית בערנות המאבטחים המוצבים בתפקיד הדורש ערנות מרבית. כך היה גם

בעניינו של המנוח, אשר בתום משמרת לילה בת 12 שעות, המשיך לעבוד כששובץ ברציפות למשמרת יום, במהלכה

נגדעו חייו באיבם, וכל זאת בלא שניתן לגביו רישיון ובלא שעמד בתנאי הסף לקבלתו.

71. ודוק, גם אם שימש הנאשם כגורם השייך להתנהלות קלוקלת בחברה, אשר התירה, התוותה והנחילה דרך פעולה

מעוותת בה נהג בעבודתו, לשבץ למשמרות מאבטחים בטרם התקבל לגביהם רישיון נשק, אין בכך כדי לפטור אותו

מאחריותו שלו לתוצאה הטראגית. הנאשם שירת בצבא"ל, הוא בעל רקע קודם באבטחה, באמתחתו רישיון מארגן שמירה

מטעם משרד המשפטים והוא שימש כמפקח על המטווחים, גייס וקלט מאבטחים לחברה, ושיבצם למשמרות עבודה.

בנסיבות אלה, וכאמור לעיל, המסקנה היא כי הוא ידע היטב שאין להעסיק מאבטחים שאינם עומדים בתנאי הסף

והחוק, ונהיר היה לו, כי אין בהרשאת הממונים לנהוג כפי שנהג, כדי להחריש או להעלים את הסכנה הכרוכה בשימוש

בכלי נשק, ביד מי שלא ניתן לגביו רישיון.

ויוטעם- דין אחד חל וישים הן בעמדה פתוחה והן בעמדה סגורה, כאשר לא ניתן להשריש בעמדה סגורה כללים שונים, החורגים

באופן מובהק מסטנדרט וכללי הזהירות. כמו"כ לא ניתן לקבל את טענתו התמוהה (בס' 39.5 לסיכומיו) כי משלא התקבלה

תשובה שלילית מההנהלה במשך 20 יום מיום שנמסרו פרטיו, רשאי היה הנאשם להניח כי הבקשה לרישיון נשק של המנוח

אושרה או בשלבי בירור. טענה זו אינה יכולה להיות טענת הגנה, ומשכך היא מסירה כל בדל אחריות מחובת הזהירות של

הנאשם, ועומדת בניגוד חמור ובסתירה לדרישות ס' 326 לחוק העונשין וחוק כלי יריה, המחייבות אותו **במפורש לנקוט מידה**

סבירה של זהירות וקפידה למניעת הסכנה, ולו בוודאי כי קיים רישיון נשק לגבי המנוח - פעולה שלא הצריכה אפילו טרחה

מיוחדת, אלא רק בירור במשרד החברה, אך מנגד מהווה תנאי הכרחי לשיבוצ לעבודה, שהיה באפשרות הנאשם **למנוע**,

במקום להניח הנחה שטומנת בחובה סיכון לחיי אדם. בנסיבות המקרה הנאשם לא היה רשאי להניח הנחה תמוהה זו המסירה

ממנו כל אחריות **אלא חובתו הבסיסית היתה לוודא כי קיים רישיון**, במיוחד לאור גילו הצעיר של המנוח **ורמת הזהירות**

הגבוהה והמוגברת, הנדרשת ביחס לשימוש בחפץ מסוכן - נשק.

ובאשר לחובת הזהירות המוגברת הנדרשת ביחס לחפץ מסוכן, אמרה כב' השופטת דורנר בע"א 8199/01:

"... הסכנה שבנשק הינה גלויה לעין והגנה על חיי-אדם מחייבת את הרחבת מעגל הציפיות-סבירה, תוך

ביסוס סטנדרט התנהגות מחמיר... ובבוא בית המשפט לקבוע קנה-מידה [על פי מידותיו שלהאדם

הסביר] עשוי הוא להקפיד ולהחמיר כדי שלא יקופחו חיי אדם..."

וכן אמר מ"מ הנשיא לנדוי בע"א 755/76, עמ' 5:

"עוד יש להניח על כפות המאזניים שיקול של "מדיניות שיפוטית" המתחייב מן המצב השוררבימינו כאשר

מתרבים מעשי אלימות המבוצעים בנשק חם, ושכנגדו יש להחמיר בחובת הזהירות המוטלת על מי

שמופקד על נשק, שמא יגיע הנשק לידיים בלתי מיומנות או בלתי-כשרות".

בשורת פסקי דין נקבע כי כשמדובר בגורם נזק הטומן בחובו סכנה מובנית, או כשמדובר **בחפץ מסוכן, נדרשת חובת זהירות**

מוגברת וגבוהה במיוחד, שאת הסטייה ממנה יש למדוד בהתאם לנסיבותיו המיוחדות של העניין (ראה ע"פ (מרכז) 1470-12-07 נורדיה מושב שיתופי של חיילים משוחררים בע"מ נ' מ"י בעמ' 45, פורסם בנבו), שם הזכיר ביהמ"ש **נשק-דבר מסוכן כשלעצמו ובעל פוטנציאל למסוכנות** (ראה שם עמ' 62 לפסה"ד) שהביטוי למסוכנותו מעוגן בסעיף 326 לחוק העונשין המטיל ומחייב לגביו זהירות וקפידה בשימוש למניעת הסכנה. מאחר שפוטנציאל הסכנה הגבוה הטמון בשימוש בנשק ועמו גודל הנזק, מקימים בעניינו חובת זהירות **מוגברת**, היה על הנאשם לנקוט אמצעי זהירות מוגברים בקבלת ושיבוץ המנוח לעבודה, אך הוא לא נקט אפילו באמצעי זהירות מינימליים וטריביאליים של בירור תנאי הסף וקבלת רשיון נשק.

לאור האמור אני קובעת כי הנאשם הפר את חובת הזהירות כלפי המנוח.

הקשר הסיבתי

72. ב"כ הנאשם טוען, כי בעניין הנדון לא מתקיים קשר סיבתי בין התנהגות הנאשם לבין הנזק שנגרם, שכן לא ניתן לטעון כי הנאשם היווה את הסיבה בלעדית אין להתאבדות המנוח. זאת ועוד, לטענתו ההתאבדות לא הייתה ניתנת לחיזוי כתוצאה אפשרית ומתקבלת על דעתו של האדם הסביר, והיא בבחינת "גורם זר", המנתק את הקשר הסיבתי בין המעשה של הנאשם לבין התוצאה. לפיכך היא אינה בבחינת גורם שניתן היה לצפותו במהלך הרגיל של ההתרחשויות.

הקשר הסיבתי העובדתי

73. כאמור, על מנת לקבוע קיומה של רשלנות, יש להוכיח קשר סיבתי בין הפרת החובה ובין התוצאה. נוכח מהות תפקידו המרכזי של הנאשם בגיוס עובדים, הדרכתו אותם בשימוש בנשק ומסירתו לידיהם, רשלנותו היוותה גורם הכרחי להתרחשות התוצאה, זאת אף אם חברו להתנהלותו גורמים נוספים שהתרשלו בתפקידם, שכן מחדלו ומעשיו בקליטתו ושיבוצו לעבודה בדרך בה נהג ללא אישור נשק, סללה הדרך למסירת הנשק למנוח כגורמים הכרחיים שהביאו לתוצאת מותו ולנזק, כפי שאמר ביהמ"ש העליון:

"משנקבע, כי התנהגות המערער הייתה אחד הגורמים לתאונה, נתקיים בה הקשר הסיבתי העובדתי, ואין זה משנה, שהתנהגותו הייתה רק אחד הגורמים, כל עוד היה גורם הכרחי, שבלעדיו לא הייתה התאונה קורית. התקיים בה גם הקשר הסיבתי המשפטי, הן על-פי מבחן הצפייה והן על-פי מבחן הסיכון והשכל הישר."
(ההדגשה שלי א.ז.)

ראה: ע"פ 84/85 ליכטנשטיין נ' מ"י פ"ד דמ(3)141, 156.

הנאשם הוא אשר שוחח עם המנוח בקליטתו, הוא אשר זימנו לעבודה והוא אשר שיבצו לעבודה חרף ידיעתו את גילו, היעדר שירותו הצבאי והיעדר אישור הנשק. **ברי, כי אלמלא התנהגות הנאשם, לא היה הייתה מתרחשת התוצאה נשואת כתב אישום זה.**

אשר על כן, אני קובעת כי לגבי הנאשם מתקיים הקשר הסיבתי העובדתי, בין הפרת חובת הזהירות לתוצאה.

הקשר הסיבתי המשפטי

74. הנאשם, כאדם סביר היה צריך לצפות את סוג התוצאה, קרי את התאבדות המנוח, שכן ההלכה הפסוקה קובעת כי הצפיות לא צריכה להתייחס לכל פרטי האירוע, אלא די בצפיות לגבי אופיו הכללי, על פי תכונותיו העיקריות (ראה ע"א 576/81 **בן שמעון נ' ברדה** פ"ד לח(3)1, 8-9). הנאשם היה צריך לצפות, כי מחדלו בדבר אי עמידתו בנהלי גיוס העובדים, תביא לידי כך שמי מהעובדים שאין להם אישור נשק, יעשה שימוש בנשק שניתן לו במסגרת עבודתו, ויפגע בעצמו או באחרים, ולו בדרך של התאבדות, שכן לא איפשר במחדליו, בהעדר עמידה בתנאי הסף, את השלמת ביצוע הבדיקות לגביו, לרבות בדיקת המשטרה.

75. באשר לטענת הסיניגור בסעיפים 9-11 לסיכומיו כי המאשימה שינתה כיוון, כשטענה בס' 58 לסיכומיה שהנאשם לא מואשם בהעברת הנשק לידי המנוח אלא ביצירת תנאים לנשיאתו ע"י המנוח, ולכן מדובר בשינוי חזית מהותי המצדיק זיכוי הנאשם, אין בידי לקבלה, שכן בסעיפים 9-10 לסיכומי הנאשם, לא מדובר כלל באישום חדש או בשינוי חזית מהותי מצד המאשימה, מהטעם שמעובדות כתב האישום עולה במפורש שהנאשם הביא ליצירת כל התנאים לנשיאת הנשק ע"י המנוח, ולו בשיבוצו למשמרת, גם ללא האשמתו במסירת הנאשם את הנשק למנוח במשמרת הערב שקדמה למותו, והמאשימה אכן הוכיחה כי הנאשם יצר את התנאים למסירת הנשק למנוח במשמרת בה מצא המנוח את מותו כשירה בעצמו.

וביחס לסעיף 11 לסיכומי הנאשם, אציין כי לא הוצהר כלל בסיכומי המאשימה, כי הנאשם לא מואשם בכך שמסר נשק למנוח, אלא הוא מואשם בשרשרת פעולות, לרבות בכך שמסר לנאשם נשק למשמרת קודמת, הראשונה, וגם הסניגור עצמו מאשר בסיכומיו בסעיף 29-30 כי עפ"י הוראות דימה טומנצ'ב הנאשם הדריך את המנוח בקשר לנשק, מסר לו נשק והציבו בעמדת שמירה ביום 24.9.04, הגם שביום 27.9.04 הנאשם היה בחופש והמנוח שובץ למשמרת ע"י אחר, וגם הנשק נמסר לו ע"י אחר, ולאחר משמרת הלילה שובץ למשמרת נוספת בבוקר 28.9.04. ואולם, מעשי הנאשם הם אלה שסללו ופתחו את הדרך לשיבוץ הנאשם לשאת נשק בלא רישיון לכך ממשד הפנים, גם אם לא הוא שמסר לו את הנשק ששימש אותו באירוע הטרפי. ודוק, גם אם לא הנאשם הוא שמסר למנוח את הנשק במשמרת הערב עם מותו, אלא מספר ימים קודם, הוא אשר איפשר וביצע את שיבוץ המנוח בעבודה, אותה לא היה רשאי המנוח לבצע בהעדר רישיון נשק, ובכך איפשר וסלל את הדרך למותו.

ניתוק הקשר הסיבתי- גורם זר מתערב

76. אמנם, קיימת אפשרות תיאורטית, כי המנוח היה שם קץ לנפשו גם אלמלא היה מכשיר הנאשם את גיוסו לחברה. ברם, לא כל תזה היפותטית, יש בה כדי לנתק את הקשר הסיבתי. ניתוק הקשר הסיבתי על-ידי "הגורם הזר המתערב", ייעשה רק מקום בו מדובר בגורם שהאדם הסביר לא יכול ולא צריך היה לצפותו (ראה י. קדמי **על הדין בפלילים**, מהדורת תשס"ו 2006, עמ' 1217). כמו"כ נפסק כי:

"התערבותו של גורם זר בין מעשה ההתרשלות לבין התרחשות הנזק אין בה, כשלעצמה, כדי לנתק את הקשר הסיבתי בין השניים. השאלה היא תמיד, אם התערבות זו צפויה היא אם לאו ... במקום שהתערבותו של הגורם הזר צפויה היא, אין בה כדי לנתק את הקשר הסיבתי. במקום שההתערבות אינה צפויה, יש בה כדי לנתק את הקשר הסיבתי ... צפויות זו, שהיא כה קריטית לשאלת הקשר הסיבתי, מה היקפה? האם על המזיק לצפות את כל פרטי ההתערבות הזרה, או שמא די לו לצפות את ההתערבות בקוויה הכלליים? ... הלכה פסוקה היא, כי לעניין מהותה של הצפויות הנדרשת, "חבותו של מזיק אינה מותנית בכך שיחזה מראש את פרטי הנזק כמו שנתהווה, ואת מידת חומרתו" ... הצפויות הרלוואנטית... "איננה ראיית הנוול מדויקת של כל פרטי העניין אלא ראייתו בקווים כלליים בלבד. זאת לגבי האירוע המהווה את הרשלנות, לא כל שכן לגבי תוצאותיו"..."

(ההדגשה שלי א.ז.)

ראה: ע"א 576/81 בן שמעון נ' ברדה פ"ד לח(3) 1, 9. 77. בענייננו היה על הנאשם, כאדם סביר לצפות גם את אפשרות התאבדות המנוח, תוך שימוש בנשק שאין הוא מורשה באחזקתו. העובדה כי המנוח, הניזוק עצמו, שם קץ לנפשו, אין בה כדי לנתק את הקשר הסיבתי בין התנהגות הנאשם (מעשיו ומחדליו) לתוצאה.

לעניין זה, קבע בית המשפט העליון בע"פ 8827/01 שטרייזנט נ' מ"י פ"ד נז(5) 518, 506 כלהלן:
"נזכיר בראשית הלכה שמכבר, ונדע כי התנהגות הנפגע - לרבות התאבדות - וכמותה התערבותו של גורם שלישי במערכת, גם זו גם זו אינן שוללות, באשר הן, קשר סיבתי-משפטי בין מעשה או מחדל של הפוגע לבין תוצאה פוגעת, והוא - שעה שהפוגע כאדם מן היישוב היה יכול - נורמטיבית - לצפות מראש את שאירע בפועל ... הנה-כי-כן, רשלנות חמורה מצדו של הנפגע, ואפילו מעשה התאבדות - באשר הם - אין בהם כדי לנתק קשר סיבתי-משפטי שבין מעשה לבין תוצאה. השאלה היא - לעולם - שאלת הצפויות הראויה, וביתר דיוק: קביעת גדריה של חובת הצפויות הראויה".

(ההדגשות שלי - א.ז.)

וכן אמר בית המשפט העליון בדנ"פ 983/02 יעקובוב נ' מ"י פ"ד נו(4) 385, 391-392:
"דבר ההלכה קבוע ומוצק הוא מימים ימימה, כי פעולה מכוונת של גורם זר - לרבות התאבדות - אינה שוללת, באשר היא, קשר סיבתי בין מעשה לבין תוצאה פוגעת, מקום שבו היה אדם מן היישוב יכול לצפות מראש התערבותו של אותו גורם זר... התערבותו של גורם זר, המשתלב לתוך מעשה הרשלנות המקורי או בא אחריו, ואשר נוטל חלק ביצירת הנזק, אין בה כשלעצמה כדי לפטור את גורם הנזק הראשוני מן

האחריות...

...

...עלינו להיעזר במבחן הציפיות, היינו עלינו לשאול את עצמנו אם מעשהו או מחדלו של הגורם המתערב - בין אם הוא צד שלישי ובין אם הוא הניזוק עצמו - היה בגדר הציפיות הסבירה אשר על גורם מעשה הרשלנות המקורי, חובה היה, לחזותו מראש...

...

...אך מובן הוא, כי יש לבחון כל מקרה לאור נסיבותיו המיוחדות ורק לאורן ניתן לקבוע אם היתה חובה לחזות מראש את אשר קרה...

...

במילים אחרות, עלינו ליישם בכל מקרה את אמת-המידה הכללית, על-פיה יש לבחון אם יכול היה המזיק הראשוני לחזות מראש את ההתערבות האמורה. יש נסיבות בהן נסיק כי המזיק צריך היה לצפות באופן סביר אפילו למעשה התאבדות (כגון אם השאיר נשק במקום בו שוהים חולי-נפש) ויש מקרים בהם מעשה רשלנות חמור מצד גורם מתערב זר צריך היה להיות בגדר הציפיות הסבירה והדוגמה של מי שמשאיר חומר או מכשיר מסוכן בידי ילדים ממחישה זאת היטב." (ההדגשות שלי - א.ז.)

78. יצוין, כי אין נפקא מינה בענייננו האם מסר הנאשם למנוח את הנשק ביום האירוע, אם לאו. אף אם אחר מסר למנוח את הנשק ביום האירוע, אין בכך כדי לאיין את אחריותו של הנאשם אשר הכשיר את הקרקע למסירת נשק למנוח, חרף היעדר הרשאתו לשאת נשק.

79. ב"כ הנאשם הזכיר בסיכומיו את ע"א 7021/99 עיזבון המנוח שלומי ויצמן ז"ל נ' בן ציון סלע פ"ד נו(1) 822, בו נדונה שאלת התאבדותו של תלמיד בית ספר בגין צעדים משמעתיים שנקטו נגדו על ידי בית הספר, בעקבות מעשה קונדס, בגדרו נטל יחד עם אחרים רכב, השייך לאחת מתלמידות בית הספר ללא רשות ונהג בו. ברם, אין לגזור גזירה שווה ממקרה זה לענייננו, שכן באותו מקרה לא מצופה מאדם סביר לצפות התאבדות של ילד בשל הליך משמעת נגדו, כשלא מדובר כלל במסירת נשק. באותו פסק הדין קבע בית המשפט, כי לא ניתן היה לצפות את האפשרות שהמנוח ישלח יד בנפשו כתוצאה מהליך משמעת. וכך ציין בית המשפט:

"האם היה על המשיבים לצפות את האפשרות שהמנוח ישלח יד בנפשו בעקבות ההליכים המשמעתיים שנקטו נגדו? סבורני כי התשובה לכך חייבת להיות שלילית. כאמור, היו ההליכים שנקטו והשעיה מן הלימודים, הורדת הציון בהתנהגות ושליטת תעודת הצטיינות החברתית. למרות חומרתם אין לומר כי היו אלה הליכים משמעתיים קיצוניים או יוצאי-דופן. לא היה אפוא על המשיבים - כמו על הורי המנוח - לצפות את האפשרות כי המנוח יתאבד בעקבות ההליכים ולעמוד על המשמר ... יתר-על-כן, מן הראיות עולה, כי המנוח היה נער חיוני ומלא חיים ולא היה בעל אופי דיכאוני. המנוח גם לא גילה סימני דיכאון או מצוקה מיוחדים בעקבות האירוע, לא דיבר על אפשרות של התאבדות ולא היה בהתנהגותו דבר שהיה יכול לרמוז על אפשרות כזאת. האסון שאירע היה מחוץ לטווח הצפייה והייתה כאן פעולה רצונית ומכוונת של המנוח שניתקה את הקשר הסיבתי. די בכך כדי לדחות את הערעור".

(ראה שם, בעמ' 833 ור' עמדתו של כב' הנשיא (כתוארו אז) ברק, לפיה ספק אם נכון לאפיין מעשה התאבדות שנגרם על ידי ההתרשלות הנטענת של המזיק כ"גורם זר מתערב" כשהשאלה העיקרית היא שאלת צפיותו של הנזק, ומסקנתו היא כי בנסיבות העניין לא הוכחה צפיות פיסית ונורמטיבית של מעשה ההתאבדות).

כאמור, אין זה המקרה בענייננו, שכן מעשה ההתאבדות של המנוח אינו בבחינת גורם מפתיע, שלא היה ניתן לצפותו מראש. אפשרות מותו הייתה בגדר מתחם הצפיות - בין אם דובר היה בתאונת עבודה, ובין אם שלח המנוח יד בנפשו, שכן עיסוקו ותפקידו של הנאשם בחברה, חייב מצדו נקיטת אמצעי זהירות ראויים, אלא מוגברים, כשמדובר בחפץ מסוכן כמו נשק. משסטה מסטנדרט ההתנהגות המקובל והראוי בידוע, או בעצימת עיניים, הרי שצפה, או שהיה עליו לצפות, את שלל התוצאות האפשריות משימוש בנשק על ידי מי שאינו מורשה לשאתו, לרבות התאבדות המנוח.

80. למעלה מן הנדרש אוסיף כי בדיקת הבקשה לאישור נשק, כוללת בחובה בדיקת מידע במשרד הבריאות בדבר בעיה

נפשית או אישפוז נפשי של המועמד "כדי לדעת שאין לו בעיות נפשיות", כפי שהעידה גבי נוריאל פקידת רישוי כלי יריה במשרד הפנים (ראה מעמ' 6 ש' 30 עד עמ' 7 ש' 2 לפרו') והוסיפה: "רוב הסיכויים שאדם יכול להשתמש בנשק למטרות או התאבדות או רצח זה אדם שבד"כ לא שפוי כרגע. רוב הסיכויים שיקרה לאדם כזה שימוש לא נכון בנשק זה אנשים שיש להם בעיות פסיכיאטריות של דיכאון, חרדה" (ראה עמ' 7 ש' 4-6 לפרו'). בענייננו לא נדרשה בדיקה זו, שכן המנוח נפסל בו ביום מהחזקת נשק, בשל אי עמידה אפילו בתנאי הסף של גיל צעיר והעדר שירות צבאי, כשהצפי לאפשרות התאבדות, קיימת גם קיימת בשימוש בנשק בלא אישור ורשיון לכך.

81. לסיכום, הנאשם פעל בחברה שהתנהלותה הקלוקלת כללה מחדלים ואי סדרים כחלק אינהרנטי מאופן התנהלותה, ללא קשר למעשי הנאשם. הן שמחי והן צ'יפרוט ידעו אודות פרקטיקת העסקת עובדים ללא רישיונות נשק בחברה, כשלדים, מרגע ששמעו על קיומו של נוהג זה דרשו כביכול הפסקתו לאלתר, אך בפועל לא וידאו כי כך נעשה בשטח, באופן שוטף, תוך קיום מערך בקרה שיוודא זאת (ראה הודעת צ'יפרוט במשטרה מיום 28.9.04 - נ/39 ש' 30-31, והודעת טטיאנה במשטרה - נ/13 ש' 34-37), עובדה מצערת זו הכשירה את הקרקע להעסקת המנוח ע"י הנאשם כשחלק מהתנהלות הקלוקלת, אפשרו שמחי וצ'יפרוט את העסקת הנאשם בפועל כממלא מקום מנהל מפעל ראוי, על כל הסמכויות הכרוכות בו, טרם שהנאשם הוסמך כדין למלא תפקיד זה, והנאשם מצדו שיתף פעולה בהתנהלותו הקלוקלת ונמנע מהקפדה מחמירה עפ"י נהלי הגיוס, ויצוין כי העסקת המנוח ללא רישיון נשק לא הייתה מקרה חד פעמי.

ודוק, אין בהשתרשות הפרקטיקה של אי קיום נהלים, כדי לגרוע מחובת הנאשם להקפיד על קיומם ולקיים את חובת הזהירות מצידו, ואין בה כדי לשלול את צפיותו של הנזק אף אם אחרים נהגו כמוהו והתירו זאת, כמו"כ אין בעובדת קיומם של מעוולים נוספים כדי להפחית מאחריותו למות המנוח.

סוף דבר

82. לאור כל האמור לעיל, המאשימה עמדה בנטל ההוכחה המוטל עליה במשפט הפלילי להוכיח את אשמת הנאשם מעבר לכל ספק סביר, ואשר על כן אני קובעת כי הנאשם גרם ברשלנותו למותו של המנוח ומרשיעה אותו בעבירה של גרם מוות ברשלנות, לפי סעיף 304 לחוק העונשין.

ניתנה היום, כ"ח ניסן תשע"ד, 28 אפריל 2014, במעמד הצדדים